

Pred novimi razgovori med vlado in manjšino

Prihodnji teden – v sredo 7. septembra – bo zvezni kancler dr. Fred Sinowatz na Dunaju sprejel predstavnike obeh osrednjih organizacij. Ker bo to prvo srečanje novega vladnega šefa z vodstvom slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, konkretnih rešitev verjetno ni pričakovati dosti kaj, pač pa je prvi kontakt lahko že signal, po katerem bomo mogli oceniti, kako si kancler zamišlja nadaljnje obravnavanje manjšinske problematike in s tem izpolnjevanje obveznosti iz člena 7 državne pogodbe.

Seveda se na takšnem „novem začetku“ nismo znašli prvič. Menjavale so se vlade, prihajali so novi kanclerji in ministri – toda manjšinska problematika je bila in ostala kot eno izmed nerešenih vprašanj. In tako je s tem nerešenim vprašanjem konfrontirana tudi no-

va vlada, z njim se bodo morali baviti tudi novi kancler in njegovi ministri. Zato pa od bližnjega sestanka pričakujemo vsaj zagotovilo, da pripravljenost za pogovore in za skupno iskanje sprejemljivih rešitev ni samo na eni strani, namreč pri manjšini, ki je to pripravljenost izrazila že nešteto krat, pa bila potem vedno spet razočarana. Ne bi želeli, da bi se ti razgovori spet izjalovili kot alibi-sestanki; ne bi hoteli ponovno doživljati, da bi manjšinskemu vodstvu bolj ali manj upravičeno očitali, da se vozi na „dunajske klepete“.

Osrednji organizaciji sta tudi že konkretno nakazali, kako naj bi se pri sedanjem novem začetku izognili starim napakam: „Predlagamo, da nadaljujemo pogovore tam, kjer smo jih z dr. Brunom Kreiskim končali,“ sta poudarili v skupnem pismu, v katerem sta ga opo-

zorili na vrsto odprtih, vendar življenjsko važnih vprašanj naše narodnostne skupnosti. Torej ne nazaj k brezplodnim debatam in predvsem ne nazaj k vsiljevanju nesprejemljivih ultimativ, marveč naj bo „novi začetek“ dejansko nov začetek res enakopravnega dialoga med vlado in manjšino, prežetega z iskreno željo po konstruktivni kooperaciji s ciljem, da se odprta vprašanja uredijo s skupno izdelanimi rešitvami.

In odprtih vprašanj res ni malo. Gre tukaj za širok krog, ki sega od vseh zvrsti šolstva in izobraževanja preko sredstev množičnega obveščanja ter slovenščine v javnem življenju pa tja do ustavitve pogojev, da bodo naše narodno politične, kulturne, gospodarske, športne in razne druge organizacije lahko uspešno opravljale svoje delo v korist narodnostne skupnosti in njenega vsestranskega razvoja. Tukaj so vprašanja, ki so na „dnevnom redu“ že vsa desetletja, pa tudi vprašanja, ki se porajajo sproti, kajti manjšinska problematika vedno znova terja obravnavanje in reševanje, saj gre vendar za skupnost živih bitij in ne za skupek mrtvih števil.

Če se bo uvod v nov krog razgovorov med vlado in manjšino odvijal v tem smislu, potem lahko z določenim optimizmom gledamo na nadaljnji razvoj. Kako je že zapisal uvodničar pred nekaj tedni: „Če bodo na pristojnih mestih voljni, da dejansko izboljšajo položaj manjšine, se manjšinska problematika ne bo kazala kot začaran krog, iz katerega ni izhoda, temveč kot živ voz, ki se razveže, če potegnemo na pravem koncu.“

Prijavite otroke k dvojezičnemu pouku

Znanje materinskega jezika - podlaga za zdravo samozavest

Milijon tristotisoč šolarjev bo letos napolnilo šole po vsej Avstriji. Nekaj tisoč jih je med njimi, ki so od doma navajeni govoriti slovensko, hrvaško, madžarsko ali češko. Kot kažejo izkušnje vseh minulih desetletij, ne bodo imeli vsi ti otroci pripadniki narodnostnih manjšin – tudi možnost pouka v lastnem materinem jeziku.

Tudi pri nas na južnem Koroškem občutimo še vedno podrejenost slovenskega jezika nemškemu. Prav doraščajoča mladina je občutljiva za takšno zapostavljanje. Zato na tem mestu navajamo nekaj argumentov v prid učenja materinega jezika, ne mislimo pa ponavljati argumentov proti tistim, ki zaničujejo in omalovažujejo slovenski jezik.

● Svojo kulturno in človeško identiteto – torej svojo samozavest razvije vsak človek najbolje na podlagi materinega jezika. Jezik namreč ni samo ogródje, ki temeljito oblikuje mišljenje, čustvovanje in ravnanje vsakega posameznega človeka.

● Materin jezik je takorekoč človekova druga koža, ki ne vsebuje samo njegove lastne zgodovine, temveč tudi zgodovino njegovih staršev, torej zgodovino naroda in družbe. Samo tisti človek, ki svojega materinega jezika ne bo zatajeval in zaničeval, bo imel pristno zakladnico, ki mu bo pomagala spoznati svet in samega sebe.

● Tudi v raziskovanju dvojezičnosti so strokovnjaki prišli do zaključka, da je otroku pri iskanju svojega JAZ-a najbolj pomembna materinščina.

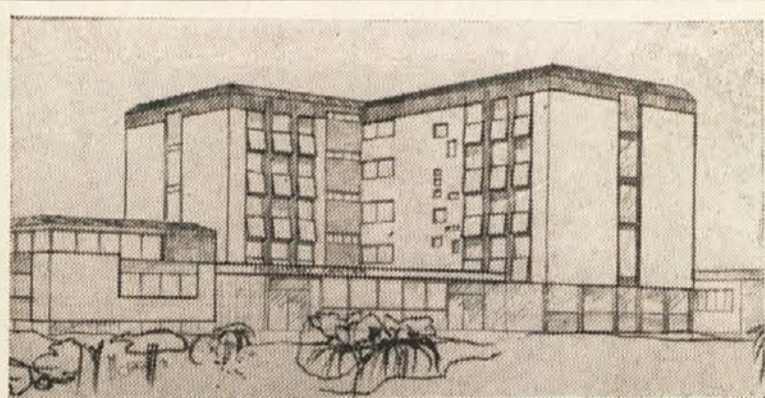
● Najbolj nastradajo tisti otroci s slovensko materinščino, ki iz tega ali onega razloga v šoli niso prijavljeni k pouku slovenščine. Ustavijo se tako rekoč sredi poti.

● Tudi nemščine in drugih jezikov se bo lahko naučil dobro le tisti, ki dobro obvlada svojo materinščino. Kdor pa obvlada dva jezika, ima pri učenju tretjega jezika še manj težav.

● Velja pa tudi še ugotovitev generalnega sekretarja Avstrijske lige za človekove pravice dr. Eriha Körnerja, ki je dejal, da gojitev slovenskega jezika ni samo pravica tistih, ki jim je slovenščina materinščina, temveč, da je tudi v vseavstrijskem interesu, če se po možnosti vsi otroci na južnem Koroškem naučijo slovenskega jezika. S tem bi bili ustvarjeni najboljši pogoji za zблиžanje med narodoma in za odstranitev predsodkov.

Zato poskrbimo, da bo čim več otrok prijavljenih k dvojezičnemu pouku!

-rj.

Vljudno Vas vabimo na slovesno otvoritev novega
DIJAŠKEGA DOMA

ki bo v soboto 10. septembra 1983 ob 10. uri v
Mikschallee (Šentpeter) v Celovcu.

Slovensko šolsko društvo

PREBERITE

Slovenščina pri sodišču	str. 2
Pisateljsko srečanje na Obirskem	str. 3
Resnica o gospodarskem položaju južne Koroške	
Nagrade našim ugankarjem	str. 4.
Uradno priznanje Milki Hartman	str. 5
Pliberški sejem na travniku	str. 8

Opazovalci evropske politike so v zadnjih letih spoznali, da se vse prognoze glede nivelizacije družbenih struktur (in s tem tudi narodnostnih) v vzročni povezavi z industrializacijo niso uresničile. Avtonomistične, celo separatistične težnje so danes še vedno ali že spet prisotne. In to predvsem v etabliranih državah zapadne Evrope, kot so Francija, Španija, Anglija (razvoj v vzhodni Evropi zaradi pomanjkanja ustreznih informacij ni znan). Kdor je mislil, da se bodo narodne manjšine postopno utopile v večjo celoto, je moral ob baskovskem, korziškem, severnoirskem, bretonskem in zdaj armenskem nasilju ali ob volilnih uspehih katalonskih avtonomistov in škotskih nacionalistov to svojo tezo revidirati.

Regionalizem kot izraz rastoče politizacije nadnacionalne teritorialne enote se je izkazal v Evropi kot politični faktor. Zahteve raznih regionalizmov segajo od zahtev po močnejšem samoupravljanju in decentralizaciji preko anti-kapitalistično-anarhičnih pozicij

tja do radikalnega separatizma nacionalističnega kova.

Jasno separatistično orientacijo imajo baskovska ETA, škotska SNP in korziško gibanje za neodvisnost. Slednje se v zadnjem

Obogatimo se z izkušnjami evropskih manjšinskih gibanj

času lahko opaža tudi na Kanarskih otokih in Azorih, pa tudi med protestanti Severne Irske. Podobne težnje opažamo prav tako na Sardiniji in Siciliji. Močnejšo avtonomistično orientacijo imajo ostala gibanja tako v Španiji (Katalonija, Galicija), v Franciji (Britanija, Okcitanija, Elzacija), v Italiji (Južna Tirolska, Sardinija), v Švici (Jura) in v Belgiji.

Razlage, ki so videlo poživitev

regionalističnih gibanj zgolj v povezavi z regionalno nerazvitostjo, niso povsem točne. Treba je namreč videti, da ne samo nerazvite in zapostavljene regije revoltirajo proti centralni oblasti: Katalanija

in Baskovska dežela štejeta med bogatejše španske pokrajine; podobno velja za Južno Tirolsko v Italiji in Elzacijo v Franciji, ali zlasti Škotsko v primeru Anglije. Na drugi strani pa imamo tudi primere, ko se nerazvite regije, ki štejejo med najrevnejše v Evropi, ne znajo artikulirati. Skupno vsem tem gibanjem je, da živijo nekeje na robu določenih držav.

V zadnjih letih je nastala vrsta

odličnih študij o problemih narodnih manjšin v Evropi. Skupno jim je, da ugotavljajo renesanso narodnih skupnosti, toda ne več samo kot gibanje za zgolj narodnostne težnje, temveč kot gibanje s širšimi družbenopolitičnimi in s tem tudi narodnostnimi ambicijami.

Ta pojav je za nas iz več razlogov dokaj zanimiv. Enkrat v tem smislu, da v naših prizadevanjih za dosego naših zajamčenih pravic nismo sami, da je naš problem takorekoč tudi evropski problem. Vsa primitivna protimanjšinska gonja določenih krogov na Koroškem, ki ostaja na provincialni ravni gesla o nedeljivi Koroški, v tej luči izgublja vsak pomen. Na drugi strani pa nam ta internacionalistična dimenzija našega problema nudi možnost, da na podlagi evropskih izkušenj izdelamo primerno politično koncepcijo za dosego naših v členu 7 avstrijske državne pogodbe zajamčenih pravic. Da to potrebujemo – o tem pa ne sme biti dvoma.

B. M. St.

Slovenščina pri sodišču

Sedanja zakonska ureditev je skrajno restriktivna

Revija „Europa Ethnica“ v zadnji številki (2/1983) prinaša zanimivo poročilo o uporabi slovenskega jezika pred sodišči na podlagi zakona o narodnih skupinah in ustreznih odredbah v letu 1982. Omenjeni zakon dopušča – seveda še to z določenimi omejitvami – uporabo slovenščine samo na okrajnih sodiščih Pliberk, Železna Kapla in Borovlje.

Pri okrajnem sodišču Pliberk so bili v letu 1982 izvedeni v slovenščini trije postopki na podlagi tožb in 10 eksekucijskih postopkov, v 14 postopkih pa so bile priče zaslišane v slovenskem jeziku. Določila zakona o narodnih skupinah so bila v vseh primerih „izvedena brez težav s pritegnitvijo tolmača,“ je rečeno v poročilu.

Pri okrajnem sodišču Železna

Kapla je bila slovenščina uporabljena pri 62 postopkih; tožbe vložene oz. predlogi stavljeni so bili v slovenskem jeziku v 40 primerih. Zaslišanje prič in obravnave so sporazumno s sodnikom dr. Avguštinom Brumnikom potekale brez tolmača. „Ob uradnih dnevih je sodnik zelo pogosto dal pravne nasvete v slovenskem jeziku.“

Pri okrajnem sodišču Borovlje je bilo v celoti ali delno v slovenskem jeziku izvedenih 35 eksekucijskih postopkov, 30 civilnih pravnih, 4 družinskopravnih postopki, 1 kazenski postopek in 9 drugih postopkov. Zaslišanje prič ali strank v slovenskem jeziku sta sodnika dr. Tomaž Partl in dr. Avguštin Brumnik sporazumno s strankami izvajala brez pritegnitve tolmača. Ob uradnih dnevih so bili dani prav-

ni nasveti v slovenskem jeziku, „stranke so v nadpovprečni meri uporabljale slovenski jezik“. Pri tem je opaziti, da se prebivalci iz obrobni krajev okrajnega sodišča poslužujejo v svojih pravnih zadevah „skoraj izključno slovenskega jezika“; to velja tudi za zemljiško knjigo ter je opaziti tudi pri izvršilnih postopkih sodnega izvršitelja, je rečeno v omenjenem članku.

Pri deželnem sodišču in delovnem sodišču v Celovcu v letu 1982 ni bilo obravnav v slovenskem jeziku; edinole oddelek II deželnega sodišča navaja v svojem tozadnem poročilu 1 takšen primer, pa še v tem primeru je bila zahteva po izvedbi obravnave v slovenščini odklonjena.

Ne bi se podrobneje spuščali v analiziranje in komentiranje teh podatkov, eno pa je vidno že na prvi pogled: Kjer se predpisi v redu izvajajo in ima naš človek vtis, da zaradi uporabe svojega jezika ne bo imel težav ali celo škode, tam se tudi pri sodišču – v kolikor mu je ta možnost sploh dana – poslužuje svoje materinščine. V tem oziru je dovolj zgovorna primerjava med pliberškim sodiščem, kjer je v slovenščini kljub jasnim določilom člena 7 državne pogodbe in celo kljub sicer vse prej kot širokogrudni ureditvi z zakonom o narodnih skupinah slej ko prej odmerjeno le mesto, ki velja tudi za vsak drugi tuji jezik – namreč uporaba tolmača, in sodiščema v Železni Kapli in Borovljah, kjer se sodnik sam poslužuje slovenskega jezika.

Ravno ta primerjava pa je tudi najboljši dokaz, kako nezadovoljiva ter vsebinsko in krajevno skrajno restriktivna je dejansko „rešitev“, ki jo imenujemo zakon o narodnih skupinah. Tega dejstva tudi tisti ne morejo spremeniti, ki ta zakon proti lastnemu prepričanju povečujejo v „evropsko vzorno rešitev“ in trmasto ponavljajo laž o izpolnjenem členu 7. Dejstva so namreč drugačna, kakor to dovolj prepričljivo kažejo tudi podatki o uporabi slovenščine pri sodišču. In enako velja tudi za slovenščino pred upravnimi in drugimi oblastmi, kjer so stvari vse prej kot zadovoljivo rešene. Zato pa je naravnost zlobno, če nekdo skuša „dokazovati“, da slovenščina kot dodatni uradni jezik v smislu člena 7 sploh ni potrebna, ker se je Slovenci tako in tako ne poslužujejo.

Predsednik GZJ Jovanovič se zahvaljuje za sprejem na Koroškem

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, je za časa letošnje celovškega sejma obiskala Koroško tudi veččlanska delegacija Gospodarske zbornice Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik predsedstva GZJ Božin Jovanovič. Poleg razgovorov z vodilnimi predstavniki avstrijskega in koroškega gospodarstva so se člani delegacije srečali tudi z organizacijami koroških Slovencev ter obiskali avstrijsko-jugoslovenska podjetja na južnem Koroškem.

Predsednik GZJ Jovanovič je poslal predsedniku ZSO Feliksowi Wieserju pismo, v katerem se osebno in v imenu svojih sodelavcev zahvaljuje za prisrčni sprejem ter „dobro organizirano in zelo koristno bivanje v lepi Koroški“. Obenem izreka zahvalo vsem organizacijam koroških Slovencev, ki so doprinesle k temu, da so člani delegacije v razmeroma kratkem času prešli podrobno in objektivno informacijo o delu in razvoju koroških Slovencev ter problemih, ki se na-

našajo na medsebojno gospodarsko sodelovanje in na reševanje bistvenih vprašanj v zvezi z nadaljnjim razvojem tega sodelovanja ter trdnega položaja Slovencev na Koroškem. „Tovariš predsednik, še enkrat vam zagotavljam,“ pravi predsednik Jovanovič v svojem pismu, „da hočemo s svoje strani v okviru današnjih in bodočih možnosti uresničevati dogovorjeni program dolgoročnega medsebojnega sodelovanja, kakor tudi želimo v meddržavnih odnosih vplivati na reševanje vseh vprašanj, ki so skupnega interesa in ki naj vplivajo na to, da se vsi vaši napori odražajo v stabilnosti političnega in socialnega položaja Slovencev v avstrijski Koroški.“

Obenem pošilja predsednik Jovanovič prisrčne pozdrave vsem delavcem v mešanih podjetjih in odbornikom ZSO ter izraža prepričanje, da se bo sodelovanje uspešno nadaljevalo in da bo prišlo do hitrega ter uspešnega reševanja osnovnih vprašanj.

Letno srečanje bivših pregnancev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 18. septembra 1983 s pričetkom ob 14. uri pri Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru svoj

REDNI OBČNI ZBOR

ki bo tudi tokrat povezan s tradicionalnim DRUŽABNIM SREČANJEM

ki ga bodo s svojim nastopom popestrili tudi domači prosvetaši.

Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja. Zato poskrbimo, da bo priveden tudi letos prepričljiva manifestacija zvestobe tistim vrednotam, za katere smo bili v najbolj usodnem obdobju naše narodne zgodovine pripravljani doprinesati velike žrtve. Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci; še posebno pa vabimo mladino, ki mora zvedeti resnico o trpljenju in boju svojih prednikov, da bo lahko nadaljevala njihovo delo.

V nedeljo 18. septembra se torej srečamo na DNEVU IZSELJENCEV pri Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru!

Zveza slovenskih izseljencev

Dopust v lastni deželi spet bolj priljubljen

Rekordno bo letošnje poletje le glede dolžine in visokih temperatur, turistične številke pa kot pričakovano ne bodo rekordne. Znani so do sedaj le podatki meseca julija. V primerjavi s preteklim letom je bilo julija letos 6,8 odstotka manj prenočitev, našli so jih 5.345.109 oz. približno toliko kot leta 1977 in 1978.

Vedno več gostov ostaja v mejah lastne države, to lahko razberemo iz julijskih podatkov. Pri omenjenih številkah je bilo v primerjavi z lani za 6 odstotkov več Avstrijcev, tujcev pa je bilo za 4,9 odstotka manj. Predvsem je bilo opaziti nazadovanje pri nemških gostih, ki jih je bilo za 9,7 odstotka manj.

Precej koristi so zaradi letošnje vročine imela številna kopališča koroških jezer. Ponekod so našli za nad 50 odstotkov več gostov, kot v prejšnjih letih. Porast gre predvsem na račun domačega prebivalstva, ki je v sobotah in nedeljah iskalo ohladitev v domačih jezerih.

V prvi polovici leta 1983 je nazadoval tudi mestni turizem, le na Dunaju se je zvišalo število turističnih prenočitev za 3,7 odstotka.

V vseh ostalih mestih je število nazadovalo, predvsem v Innsbrucku (11,5 odst.) in Celovcu (12,2 odst.). Med januarjem in julijem 1983 je v mestih prenočilo skupno 3,6 milijonov turistov, od tega 2,8 mil. tujcev.

Da bi zboljšali bilanco letošnje turistične sezone se je deželni turistični urad odločil izvesti posebno akcijo „zlata jesen“, ki naj bi z ugodnimi ponudbami privabila čim več gostov. S stroški v višini enega milijona šilingov inserirajo v časopisih Nemčije, Nizozemske, Švice in Avstrije in ponujajo dopuste z 20 % popusta, ugodne cene za otroke ter za enoposteljne sobe. V akcijo je vključenih sedaj približno 100 koroških turističnih ponudnikov, ki jim bo služil tudi poseben telefonski servis deželnega turističnega urada.

Plače: Koroška na koncu lestvice

Ob nepregledni polemiki koroških politikov o trenutnem gospodarskem položaju na Koroškem, v kateri nekateri pretiravajo drugi pa rišejo črno-belo sliko, ne smemo pregledati dejstva, da dobivajo koroški delavci, nastavljenici in pensionisti povprečno znatno manj mezde, plače ali pokojnine kot sovrstniki v ostali Avstriji. To seveda še v večji meri velja za obrobna področja.

Iz povprečne osnove prispevka pri Koroški pokrajinski bolniški blagajni zavarovanih koroških delavcev in nastavljenecv lahko razberemo precejšnjo razliko do avstrijskega povprečja. Medtem ko znaša povprečna osnova prispevka 11.568 šil., je koroško povprečje (delavci in na-

stavljenici skupaj) 10.633 šil. Samo gradiščansko povprečje je še slabše. Podobne rezultate najdemo tudi, če podatke razčlenimo po skupinah: moški delavci na Koroškem 9015 šil., v avstrijskem povprečju 9979 šil., delavke na Koroškem 7269., v avstrijskem povprečju 7368 šil.

S temi številkami se ujema tudi razvoj deleža brezposelnih, saj imamo na Koroškem precej več brezposelnih kot v avstrijskem povprečju. Leta 1980 je znašal delež brezposelnih na Koroškem 4,7 odstotkov (avstr. 1,9), 1981 že 5,2 % (2,4 %), in 1982 celo 6,2 % (3,7 %). Tudi junija letos so našli kar 6270 brezposelnih, kar je za približno 2000 brezposelnih več kot v istem mesecu lani.

LJUBLJANA:

Razgovor o obmejnem sodelovanju

Oblikam in pomenu obmejnega gospodarskega sodelovanja je bil namenjen razgovor konec zadnjega tedna med jugoslovenskim zveznim sekretarjem za zunanjo trgovino dr. Milenkoma Bojaničem in predstavnikoma slovenske narodne skupnosti v Avstriji in Italiji. S Koroške sta se udeležila razgovora predsednik ZSO Feliks Wieser in podpredsednik NSKS Filip Warasch.

S tem razgovorom je zvezni sekretar Bojanič dal posebno pozornost obmejnemu gospodarske-

mu sodelovanju in njegovemu pomenu za razvoj dobrega sodelovanja med sosedi in sodelovanja z območji, kjer živijo pripadniki slovenske narodne skupnosti.

Zvezni sekretar Bojanič se je skupaj s sodelavci mudil na obisku v Sloveniji, kjer se je posvetoval z večjimi slovenskimi izvozniki in zastopniki slovenskega gospodarstva in političnega življenja o trenutnih zunanjetrgovinskih problemih, npr. o blagovnih posojilih, o predvidenih spremembah zunanjetrgovinske mreže in o dolgotrajnih postopkih za izvoz in uvoz.

Film „Vas ob meji“ 8. septembra v TV klubu 2

Le dva dni pred prihodom papeža Janeza Pavla II. v Avstrijo in torej gotovo že precej „zasenčena“ od tega dogodka bo 8. septembra v 2. sporodu avstrijske televizije (Klub 2 ob 22.20 uri) potekala diskusija o filmu „Vas ob meji“.

Kakor znano, se je vodstvo ORF-a za posebno diskusijo o tem „spor-nem“ filmu odločilo potem, ko je KHD zaradi neizglednosti umaknil svojo pritožbo, ki jo je bil vložil proti filmu pri pritožbeni komisiji. Takrat je bilo KHD-ju tudi zagotovljeno, da bo njegov predsednik Feldner lahko sodeloval pri diskusiji. Vendar kahadejcem to očitno še ni dovolj: v posebni izjavi za tisk KHD sedaj zahteva poleg Feldnerja še nadaljnega udeleženca diskusije. Da pa ta njegova zahteva le ne bi izgledala preveč pretirana, izjavlja, da „bi KHD pozdravil, če bi se tega Kluba 2 lahko udeležil tudi zastopnik koroške manjšine“.

Seveda KHD-jevska „širokogrudnost“ sploh ne bi bila potrebna, saj je ORF že poprej zagotovil, da bosta osrednji slov. organizaciji lahko poslali na diskusijo vsaka po enega udeleženca. Kdo bo sicer še sodeloval, trenutno še ni točno znano, je pa pričakovati, da bo diskusija odkrila marsikaj zanimivega o manjšinski problematiki in predvsem tudi pojasnila, zakaj se določeni krogi na Koroškem čutilo tako prizadete, kadar kdo posveti za kulise koroške narodnostne politike, kakor se je to zgodilo zlasti tudi pri filmu „Vas ob meji“.

Gradiščanski Hrvati obhajajo pomemben jubilej

Največji dogodek letošnjega leta za gradiščanske Hrvate je brez dvoma 450-letnica njihovega bivanja v Avstriji oziroma na Gradiščanskem. Temu pomembnemu jubileju bodo posvečene najrazličnejše slavnosti in prireditve, ki se bodo zvrstile v prihodnjih tednih tako na Gradiščanskem in na Dunaju, kakor tudi v sami Hrvaški.

Uvod v praznovanje bo 8. septembra slovesna otvoritev razstave z naslovom „450 let gradiščanski Hrvati“ v Domu srečanja v Željeznem (Eisenstadt); razstavo bodo potem pokazali še na Dunaju in na Hrvaškem. Osrednje svečanosti bodo sledile 18. septembra: dopoldne bo v Lovretu škofova maša, pri kateri bo častni gost tudi reški nadškof Josip Pavlišič; popoldne pa bo v Željeznem jubilejna svečanost, na kateri bodo gradiščanski Hrvati prikazali svojo zgodovino in svojo današnjo problematiko, o čemer bo izšla tudi posebna dvojezična informativno-dokumentarna publikacija. Dne 22. septembra bodo v Narodni knjižnici na Dunaju odprli razstavo z naslovom „450 let gradiščanskih Hrvatov v ogledalu Avstrijske narodne knjižnice“; v času od 24. septembra do 10. oktobra pa bo na Dunaju odprta tudi razstava „450 let gradiščanski Hrvati“. Za 24. in 25. september bodo na Dunaju pripravili gradiščansko-hrvaško „kulturno parad“, medtem ko bo od 30. septembra do 2. oktobra na Gradiščanskem gostoval madžarski narodnostni ansambel. Na posebni „hrvaški nedelji“ 2. oktobra v Željeznem (na Brigu) pa bo častni gost zagrebški nadškof kardinal Franjo Kuharič.

V okviru jubilejnega leta gradiščanskih Hrvatov so predvidene tudi še razne druge prireditve, med temi znanstveni posveti in druga srečanja tako na Gradiščanskem kot na Dunaju in na Hrvaškem. Predvsem pa bodo ob tej priložnosti – kakor smo v našem listu že poročali – v Željeznem odkrili tudi poseben spomenik, ki bo gradiščanske Hrvate spo-

V. srečanje pisateljev narodnostnih skupin v znamenju mladega jubileja

Valentin Polanšek, Walther Nowotny, Miloš Mikel in dr. Avguštin Brumnik so v imenu prirediteljev — Slovenske prosvetne zveze, Koroškega PEN-kluba, Slovenskega PEN-centra in Slovenskega prosvetnega društva „Obir“ — preteklo soboto pri Kovaču na Obirskem odprli 5. srečanje pisateljev narodnostnih manjšin oz. skupin. Že po tradiciji je na predvečer v Hotelu Obir v Železni Kapli bil literarni večer avtorjev udeležencev srečanja, katerim je domači pevski zbor pod vodstvom Joška Wrulicha zapel v pozdrav, udeležencem pa je izrekel dobrodošlico tudi predsednik SPD „Zarja“ M. Travnik. Na otvoritvi je udeležence v imenu kulturnega referata deželne vlade pozdravil dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik in kapelški podžupan Miha Kuhar ter član predsedstva NSKS dipl. trg. Janko Urank. Srečanje je s svojim obiskom (v nedeljo) počastil tudi jugoslovanski konzul SFRJ v Celovcu Alfons Naberžnik. Z burnim aplavzom so udeleženci podkrepili čestitke Milki Hartmanovi, kateri je zvezni predsednik Kirchschräger podelil častni naslov profsorja.

Po uvodnem referatu Valentina Polanška, ki je razpletel zanimive misli na temo „Pišem za...“. Osrednji referat letošnjega srečanja je bil namenjen predstavitvi romunske književnosti, ki ga je imel temperamentni romunski pesnik in novinar Petru Krdu, pripadnik romunske narodnosti v Jugoslaviji. O temi letošnjega srečanja je potem še spregovoril Burany Nandor. S svojim miselnim dognanim in retorično briljantno podanim referatom je spet navdušil lužičkosrbski pisatelj Jurij Koch iz Nemške demokratične republike, ki je na temo „Zakaj pišem — misli ob branju Sartra“ razgrnil svoje po-

glede na to, zakaj piše. Na sporedu je bil še literarni nastop v Žitari vasi in na Obirskem. Navmes pa še predstavitev revije „mladje“, izven sporeda pa še nova revija „Celovski zvon“ in slovensko madžarske antologije lirike „Sozvočja — Öszhang“.

Ob tem natrpanem sporedu tudi še tako kritični ocenjevalec obirskega srečanja ni mogel mimo dejstva, da je snidenje koristno, saj so udeleženci imeli dovolj možnosti za burne razprave. Tudi kritične, katere so organizatorji obirskega srečanja hvaležno sprejeli in smatrali kot nov impulz za bodočo prireditev. Takih točk je na Obirskem ni manjkalo, pri čemer je treba posebej poudariti, da so prišle iz vrst pisateljev-udeležencev. Verjetno pa danes skoraj ni srečanja, na katerem ne bi prišlo tudi do nestrpnih ali provokantnih izpadov, češ, da so taka srečanja odveč, nesmiselna, ali kot je v svojem pismu med drugim menil Jani Oswald, da je vse skupaj „sranje“. Tudi to pismo so udeleženci vzeli na znanje, čeprav je krepko zasmrdelo. Najbolj pa je tako ravnanje ocenil predsednik slovenskega PEN-centra Miloš Mikel, ko je dejal, da pač tisti, ki mečejo smrdljive bombice sami ostajajo izven prostora, v katerem je zasmrdelo. Zadeva je postala pač tragikomična, ko je zatem bila na vrsti revija „mladje“, ki dve leti po črni številki očitno še ni našla poti iz krize, ne iz uredniške, ne iz finančne, kakor je to bilo slišati iz ust referentk Jožice Čertov, Vide Obid in Maje Haderlap. Toda mladi hočejo in bodo vztrajali, kar jim tudi želimo. Malce presenetljiva je bila predstavitev nove revije „Celovski zvon“ Sprva zaradi imena, ker Stritarjev ZVON nikakor ni bil „črn“, kot je to upravičeno postavil pisatelj Drago Jančar. Ustanovitelji tu-

di nimajo finančnih težav, kar je pri „mladju“ že kronična bolezen, za glavnega urednika dr. Vospernika ni problem. Z velikim zanimanjem so udeleženci prisluhnili Szunjoghu Sandorju in Bence Lajosju, ki sta predstavila antologijo Sozvočja, ki je nastala na osnovi kontaktov prejšnjih obirskih srečanj.

In kaj so pisatelji poleg navedenega na Obirskem še počeli? Mnogo so se pogovarjali, zlasti v razpravah o posameznih referatih. Pri tem je spet prišlo na površje vprašanje, ali celo dilema, v katerem jeziku pisati? Večina je ob tem jasno povedala, da je osnova za umetniški jezik materinščina avtorja, čeprav to ponekod pisatelja omejuje v prostoru, v katerem živi, po drugi strani pa mu dodatno daje možnosti, biti posrednik med dvema ali več kulturama. Na srečanju je pač bilo ugotovljeno, da do tega problema sploh ne more priti, če so pogoji za razvoj manjšine s strani večinskega naroda urejeni. Le-ti pa, kot je nam vsem znano, na Koroškem še niso rešeni in mladega pisatelja, ki slovensko govornico sliši samo še v družini, medtem ko se mora v javnosti soočiti z jezikom — in tudi z kulturo večinskega naroda, spravlja v težave. Razglabljanj v to smer je bilo še več, časa seveda premalo, da bi prišli do kraja.

Vendar so udeleženci letošnjega 5. srečanja pisateljev narodnih skupin tudi že dali in sprejeli nove predloge za naslednje srečanje. Tako bo naslednje srečanje na Obirskem že meseca junija, kar bo dalo boljše možnosti za večjo udeležbo ter za nastop avtorjev na slovenski gimnaziji. Nadalje je bilo predlagano, da bi v prihodnje moralo biti več govora o literaturi posameznega ali več avtorjev. Izrečena je bila celo misel o podelitvi posebne literarne nagrade, ki bo srečanje napravila bolj mikavno. Predvsem pa se ne zapirati v misli, da gre za manjšine, saj so tudi nekateri pisatelji manjšin veliki, mednarodno priznani ustvarjalci. Ponovno je bil iznešen predlog, da bi udeleženci sami morali bolj skrbeti, da bi v revijah v prostoru, kjer živijo predstavljali pisatelje drugega naroda.

Srečanje bo moralo biti za javnost, zlasti časopisje še bolj odprto — in seveda še bolj kvalitetno, z širšo organizacijo. To in vse drugo so organizatorji sprejeli kot obvezo za prihodnje srečanje na Obirskem, ki bo gotovo stalo v znamenju reforme in zato še večje učinkovitosti.

Vtisi ob 5. srečanju pisateljev narodnostnih skupin na Obirskem

O vsakem dogodku nekaj vrstic, načelnih mnenj, med različnimi poli in med ljudmi, saj res ni od muh!

Priprave na tako srečanje v poletnem času so mučne. Sploh če tematika srečanja zveni nekako prostaško in je čutiti prvotno nejevolnost vabljenih pisateljev in pisateljic. Ampak dobili smo se v Železni Kapli...

V petek zvečer po večerji je bilo na vrsti literarno branje. Kapelški zbor nam je zapel, bili so skorajda edini poslušalci, razen nekaterih izjem in gostov, ki tekstov niso razumeli, doumeti pa jih tudi večina domačinov ni mogla.

V soboto zjutraj na Obirskem pri Kovaču. Nabralo se nas je nekaj več. Koroški novinarji in slovenski iz zamejstva delajo prve intervjuje. Zavzetost pozdravnih besed se ne ujema z našim počutjem. Saj bomo spravili prvo dopoldne čez hrib!

Pišem za... Valentin Polanšek ne najde odgovora, nobeden ne ve odgovora, ker ga ni, so samo odtenki, ki vodijo v slepo ulico, vprašanje ni bistveno, kdor ne ve zakaj piše, naj bi prenehal, pa o tem več pozneje.

Kaj pišemo?! Hranimo svoja dela za tistih nekaj minutic zvečer. Mi manjšinci!

Za tem Petru Krdu samozavestno interpretira svoj referat. Kvaliteta, sodobnost sta mu merili, nobenega mencanja in klecanja, sam zase pravi, da je le prebivalec sveta, s prav tako veliko odgovornostjo in to že nekaj pomeni. Kritika matične Romunije pravi, je usmiljena. Ne morem se ubraniti asociacij, ki me spominjajo na kritiko Ljubljancanov o našem koroškem literarnem ustvarjanju. Dovolj bo zaenkrat te slabe vesti na obeh straneh meja. Vsaj nekaj, kar mi odpira pogled v bodočnost, tudi brez kritičarjev.

Nekako smo se razživel. Vprašanja so bolj odprta in direktna. Izogibamo se temi in govorimo o dvojezičnosti, kritiki, kvaliteti literarnih del, o uveljavljanju, bralcih, prevodih, o literaturi, ki naj bi nagovarjala čisto specifične sloje bralcev, zalezujejo skrivne želje avtorjev in avtoric. Ko se pričnemo dotikati literarnih produktov, je na vrsti kosilo.

Po kosilu se po perfektno izdelanih referatih diskusija ne more prav razviti. Jožica prebere Janijevo pismo, v katerem on krili z rokami in tepe neke nevidne sovražnike, pa razen pozitivne prav nič ne pripomore h diskusiji o

problematiki pisanja, srečavanj pisateljev.

Potem predstavimo „mladje“, govorimo o težavah izdajanja literarne revije, o svoji skepsi, o literarni krizi. Prizadenejo me pikre pripombe, podtalna jezavost nekaterih koroških gostov.

Celovski zvon pride naznanjat izhajanje. To bo revija vseslovenske kreme, pa o tem se bo še gotovo pisalo.

In ko hočemo mlade Korošice v imenu koroškoslovenskih avtorjev in avtoric na srečanju, predati resolucijo, se nam dajejo dobrohotni nasveti, da bi pač politična obarvanost tega spiska imela posledice, ker nemški tisk ne bi mogel več tako vzpodbudno in prijazno pisati o tem srečanju, in ali se ne bojimo, da ne bi dobile primerne delovnega mesta enkrat pozneje. To prostaško resnico ti povejo v obraz, da se niti ogorčenost nad tem dejstvom ne more več razpasti!

Literarni večer v Žitari vasi je umirjen in publika s pozornostjo sledi brani besedi.

V nedeljo sedimo na mrtvi točki. Načrti za vnaprej so sicer vzpodbudni, avtorji zrejo vase, dovolj je teh načelnih pisateljskih srečavanj, treba bo... in na oni strani ceste se že nekaj časa pase srna.

Po slovesu prijateljsko vzdusje v nas še nekaj časa tli, a stvar je mima.

Kaj je smisel teh srečavanj? Tema je bila zgrešena, govori se o okolnostih pisatelja, ni nobene besede o literaturi.

Da je potrebna reorganizacija tega srečanja, o tem ne more biti dvoma. Srečanja so kajpada potrebna, potrebna pa je tudi širša organiziranost organizatorjev. Dovolj je bilo govora o posebni situaciji pisateljev narodnostnih skupin, z vsem tem bi lahko opravilo eno samo tako srečanje. Mi mlajši si od profiliranih besednih ustvarjalcev pričakujemo še kakšno besedico več. In to tekanje v krog! Med nami so npr., sedeli odlični liriki in nobene besede o njihovem ustvarjanju.

Branim se takega neslišnega zasipavanja ustvarjalne volje posameznikov. Ne čudim se, da je veliko število pisateljev proti takim srečanjem. Ta medsebojna božanja so sicer tudi potrebna, ampak kakšne posledice imajo! Doslej še niso ničesar pripomogle h uspešanju naše koroškoslovenske literature, če nas že ne navajajo na umiranje v objemu naroda soseda. Ne morem se znebiti svoje potlačeniosti.

Haderlap Maja

Udeleženci V. srečanja pisateljev narodnostnih manjšin na Obirskem

JURIJ KOCH

Zakaj pišem - misli ob branju Sartra

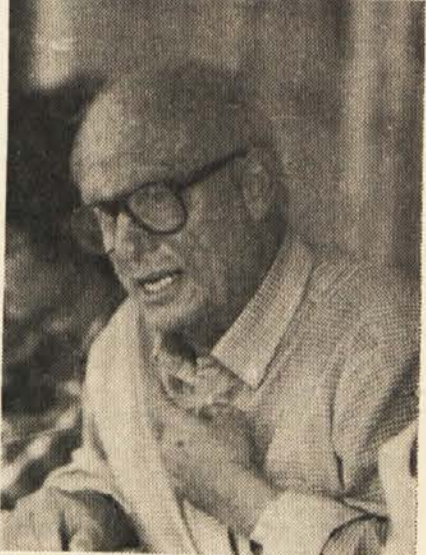
Zakaj pišete, me včasih sprašujejo na literarnih branjih. Vprašanje me vedno zmede. Čeprav se znam z leti vse bolj izviti miselnim zankam, sem vedno bolj nebogljen pri iskanju odgovora na to vprašanje. Zdi se mi, da se prav bojim, da ne bi napravil moralne napake, da se ne bi lahko zlagal, povedal nekaj površnega, kar bi moglo užaliti etiko mojega poklica. Ne morem skomigniti z rameni in reči, da se je pač tako naneslo. Pred časom je nekdo odkril moj talent, me podpiral, mi prigovarjal in me priporočal. Sedaj pišem in za to prejemam honorarje, s katerimi tudi živim. Tudi če bi to tako bilo, bi taka izpoved v javnosti zvenela dokaj nezadostno, razočarala bi, ne bi mogla ustrezati pričakovanjem, banalizirala bi dejstvo olimpijskih možnosti, jih ponižala v otročja pridnostna dejanja, v neko občudovanja vredno spretnost. Od pisatelja pričakujemo, da s tem kar zapiše tudi nekaj pove, da zna zagovarjati svoj

poklic, tudi to kar mi pojmujejo kot strast, kot poziv, česar pa ljudje ne prištevajo h poklicu, temveč ga imajo le bolj za dar, za neko možnost, ki jo imajo le redki, za skorajda magično nadnaravno zmožnost povedati nekaj pametnega, nekaj resničnega, verodostojnega, za prihodnost namenjenega. Pisatelj sem in bi rad ostal pisatelj do smrti. Ne bi se hotel predstaviti kot nekdo, ki zna dobro opravljati neko ročno delo, za katero je nadarjen in ki ga zna razviti s pomočjo botrov in botrovanj in s tem služi denar. Ne, pisatelj sem, ki se čuti poklicanega, ki strastno izrablja svoj dar, ki skuša povedati nekaj resničnega, verodostojnega, uporabnega in pametnega. Vam za svojo nepopolnost, za pomanjkanje topografskih zmožnosti na različnih poteh do cilja, vem da si bom prenategnili mišice pri hoji na Olimp, da ne bom dosegel vrha. Zakaj tudi? Ne maram nobene omnipotence. Veselim se svojih tostranskih zmožnosti, ki bi

si jih rad še dolgo ohranil. Če bi bil bog, bi imel stalno strah, da bi mogel kaj napačnega napraviti, ukrepi bogov imajo posledice po vsem svetu, moji imajo pa razsežnosti le za eno državo. Neobvezni so, ker ni treba, da mi kdo zupa. Zadostuje mi, če mi ljudje verjamejo. Moji teksti ne oznanjajo kakšne religije, tisti, ki me bere ne greši, pravtako tisti ne, ki me še ni bral. Nisem nezmojljiv. Napovedujem svojo zmojljivost.

Včasih odgovorim na vprašanje zakaj pišem s protivprašanjem. To se glasi, zakaj ste postali zdravniška sestra, zakaj ste moderator in vi varnostni inšpektor vladnih avtomobilov? Zakaj ljubite prav to žensko in nobene druge? Zakaj ne prenehate kaditi, čeprav ste zdravnik za športnike? Humornost teh vprašanj ne prinese kaj prida. Ko se špas poleže, nastane vrzel, ki jo more izpolniti le avtor. Ne morem zanikati tega vprašanja. Nisem bolniška sestra, ne varnostni inšpektor, nisem zdravnik za šport-

nike, ki bi kadil. Pišem in to ima na sebi nekaj javnega, to ima v sebi moč, tisočkratno moč, ki jo je treba razvneti vsaj enkrat na leto. Pisanje je umetnost, to ni negovanje bolnikov, ni inšpekcija avtomobilov, ljubezen je, to že. Ljudje občudujejo našo umetnost pisanja, naše kulturno delo, ki ga mora vsak zemljan vsaj minimalno obvladati že več kot sto let nazaj. Tisti, ki ne zna pisati in brati je prikrajšan za važen del komunikacije. Posebne je, izjema, ki sicer ne odtehta veliko, ker skoraj vsi ljudje znajo pisati. Pisatelji smo to kar vsi obvladajo razvili v umetnost. Kljub temu lahko računamo s tem, da nas ljudje občudujejo, ker vsak, ki ve kaj je pisanje, ve tudi za zahrbtnost pisanja. Bolniška sestra misli z grozo na spise, ki jih je morala pisati, moderatorji mislijo na svoje skeče in poante, varnostni inšpektor na letna poročila, zaljubljeni na ljubezenska pisma, ki vsebujejo sentimentalni kič, ki bi ga mu lahko nekdo poddržal pod nos ter ga z njim razkrinkal. Kako torej tako težavno delo povzdigniti v poklic, ki pa po drugi strani že zadostuje, da ga minimalno obvladamo. Zahteve so velike. Tisti, ki vprašujejo, bi tudi radi zvedeli ne-

Jurij Koch

kaj o filozofski vsebini našega dela. Povsem upravičeno slutijo, da literati nočejo samo ugajati in zabavati, premagovati dolgčas, kratkočasiti, temveč tudi spreminjati, razkrinkavati, pojasnjevati, vzpodbujati, pospeševati, prigovarjati, prepričevati, usmerjati, iztirjevati, prevračati ali ohranjevati, prenavljati, opuščati, povedati svoje mnenje, zastopati svoja stališča, tepsti, braniti, objemati, animirati h smeju in joku. (Nadaljevanje prihodnjic)

Bližajoče se volitve že mečejo svojo senco

Treba je samo redno in pozorno prebrati glasila treh koroških v deželni zboru zastopanih strank (sem sodi tudi Kleine Zeitung, ki kaže nadpovprečno velike simpatije za FPÖ in Haiderja) in že postane jasno, da se približujemo deželnozbornskim in občinskim volitvam.

Funkcionarji in funkcionarčki posameznih strank in institucij dajejo, če se sedaj omejimo na gospodarstvo popolnoma nasprotujoče izjave. Eni na ves pretek hvalijo gospodarsko situacijo na Koroškem in Južnem Koroškem, drugi govorijo o „Silberstreifen am Horizont“, ki bo rešil vse probleme, zopet tretji opozarjajo kako je vse za nič. Zanimivo je, da v izjavah za tisk koroški politiki vedno bolj pogosto komentirajo gospodarsko situacijo na Južnem Koroškem.

Tako se lahko zgodi, da predsednik Koroške trgovske zbornice komercialni svetnik Karel Baurecht v VZ dne 30. 7. 1983 ob obisku v velikovškem okraju opozarja na resne gospodarske probleme omenjene regije kot so visoka stopnja brezposelnosti, nadpovprečno odseljevanje in visoka emigracija, omejene možnosti gospodarskega sodelovanja s sosednjo Slovenijo in drugo.

Nameščene Trgovske zbornice in vodja zunanjetrgovinskega oddelka, gospod Scheucher pa v članku v Kleine Zeitung, dne 21. 8. 83 (torej niti mesec dni pozneje) govori o tem, da je „Kärntner Unterland“ že tako močno gospodarsko razvito, da uradna Koroška lahko posveti drugim področjem večjo pozornost.

KOMU NAJ SEDAJ VERJAMEMO?

Predsedniku ali njegovemu nameščencu? Popolnoma na dlani je, da ima Scheucherjeva argumentacija vrsto zelo resnih lepotnih napak. Čeprav danes vsakdo ve (in seveda tudi gospod Scheucher), da je treba za prikaz gospodarskega stanja neke regije upoštevati celo vrsto pokazateljev, se gospod Scheucher v svojem komentarju omejuje zgolj na število ustvarjenih delovnih mest v „Unterlandu“ in na podlagi take argumentacije enostavno zaključuje, da je na južnem Koroškem v glavnem vse v redu.

Da to ne drži samo nekaj podatkov in števil.

BREZPOSELNOST:

V občinah Južne Koroške je odstotek brezposelnih v primerjavi z ostalo Avstrijo in Koroško nadpovprečno velik. Posebno velika je sezonska brezposelnost v gradbeništvu, gozdarstvu in gostinstvu. Odstotek brezposelnih v velikovškem okraju je znašal februarja 1982 16 %, v celovškem 10,8 %, v beljaškem pa 8,8 odstotkov. Nadpovprečno visoko brezposelnost pri moških je bila v velikovškem okraju ob istem času, dana v naslednjih občinah:

Djekše 21 %, Grebinj 20 %, Ruda 25 %, ter pri ženskah v Dobrli vasi kar 27 %.

Celovski okraj — moški:

Sele 23 %, Grabštanj 25 %, Hodi-

še 21 %, Bilčovs 20 %, Škofiče 35 %, ter ženske Dholica 25 % in Otok 30 %.

Nesamostojno zaposlenih:

Avstrijsko povprečje znaša 40 %. Koroško med 37 ter 38 % na Južnem Koroškem je le še 34 % nesamostojno zaposlenih, na Djekšah in v Suhi pa npr. le še 34 %.

NIVO PLAČ:

Nivo plač je na Koroškem od 6 do 10 % pod avstrijskemu povprečjem.

Dohodek (Einkommen) po glavi:

Koroško povprečje znaša 88.900 šil., mesto Celovec 98.000 šil., okraj Velikovec pa le 63.000 šil., (podatki so iz leta 1971 po IFES-u).

Dnevna oz. tedenska migracija:

Stanje delovnega trga južne Koroške kaže izredno visoko dnevno oz. tedensko migracijo zaposlenih. V velikovškem okraju migrira 62 % zaposlenega prebivalstva, v dvojezičnih predelih beljaškega okraja 65 % ter celovškega okraja 77 % zaposlenih. Od 12 občin velikovškega okraja so npr. le tri občine, v katerih je delež nahačev (Pendlers) pod 50 %. V absolutni vrh migracije na Koroškem pa spadajo občine: Djekše, Globasnica, Zitaras vas, Suha in Ruda v velikovškem okraju, občine Pokrče, Šmarjeta v Rožu, Zihpolje, Kotmara vas, Stalenska gora, Sele ter Bilčovs v celovškem okraju ter občine Sentjakob, Straja vas, Rožek in Vernberk v beljaškem okraju.

Življenjska kvaliteta:

Na južnem Koroškem je kar 16 dvojezičnih občin z nizko življenjsko kvaliteto (podatki iz Raumordnung in Kärnten, Band 9 Amt der Kärntner Landesregierung 1978).

Zgoraj navedeni podatki, jasno potrjujejo, da pretežni del južne Koroške, predvsem pa celotni velikovški okraj močno zaostaja na gospodarskem razvoju za koroškim centralnim prostorom. Tudi avstrijska zvezna vlada je v posebni pospeševalni akciji (Sonderaktion der Bun-

desregierung) večji del velikovškega okraja uvrstila med regije, ki so potrebne posebnega pospeševanja.

Studija IFES-a o južni Koroški iz leta 1978 potrjuje vse zgoraj navedene podatke.

Vrhu tega so vsaj koroški javnosti znani veliki problemi, s katerimi se srečujejo obrati v velikovškem okraju (Die Presse je pred kratkim o tem poročala). Vsem je tudi znano, da je v zadnjem času v velikovškem okraju mnogo ljudi zgubilo delo (naj navedemo samo nekaj podjetij: Wild, Knecht, Leitgeb, Steffitz, Sorgendorf, Urbas, Schubel in drugi).

Zato je ocena predsednika trgovske zbornice gospoda Baurechta brezdvoma pravilna. Nerazumljivo pa nam je, zakaj skuša Scheucher zavajati javnost s tem, da slika lepši položaj, kot je v resnici. Predstavljam si, da bi v velikovškem okraju ne bilo na razpolago še dodatnih 400 delovnih mest v obratih TOPSPORT, IPH, Celulozna tovarna OBIR in nova zadruga v Pliberku kako skokovito bi porasla brezposelnost in kako dramatično bi se poslabšal gospodarski položaj velikovškega okraja.

Ko so se ljudje v celovškem okraju prizadevali, da ustvarjajo nova delovna mesta v omenjenih obratih, so bili neprestano atakirani od nemškonalnih krogov na Koroškem. Koroška trgovska zbornica in tudi gospod Scheucher pa tudi Kleine Zeitung so molčali. Morda je to za Koroško značilno. Toda Slovenci smo kljub temu solidarni z vsemi tistimi področji na Koroškem, ki so v primerjavi s previligiranim koroškim centralnim prostorom zapostavljeni.

Približujejo se torej volitve. Slišali in prebrali bomo še celo vrsto nasprotujočih si trditvev in izjav, ki pa imajo v bistvu isti cilj: zavajati ljudi v manj razvitih gospodarskih predelih Koroške, da bodo kljub vsemu brez večjih pomislekov dali glasove tistim strukturam, ki so soodgovorne za centralistično gosp. politiko na Koroškem in ko od le-te očitno ne odstopajo.

Izlet mladinskega zbora Rožek

V Kanalski dolini nad Ukvami se nahaja v višini 1200 m planina, ki je bila cilj izleta mladinskega zbora iz Rožeka.

Dve leti poprej nam je bila dana „Koča nad Arihovo pečjo“ slovenskega planinskega društva na razpolago, letos pa se je pojavila želja po spremembi. Tako smo navezali stike z lastnikom koč na Ukovski planini, Simonom Prešernom, kateri je želji našega zbora radevolje ugodil in nas pri srčno sprejel za nekaj dni pod njegovo streho.

Prvi namen takšnih izletov je medsebojno spoznanje in bivanje v skupnosti. Zdravo okolje pa je nudilo tudi okrepitev in prave počitniške dneve. Seveda pa tudi na vaje nismo pozabili — doma nas je čakala prireditev in smo se v očarljivem gorskem svetu naučili vrsto novih pesmi in vmes se je tudi pojavila ideja o predvajanju teh pesmi.

Po večerih pa smo se zabavali s kartami in marsikoga je prevzela igralna strast, tako da so se tudi v sanje mešale karte.

V kolikor je bilo možno, smo prehodili tudi bližnje okolice. Do Bistriške oz. Zahomske planine pa nismo dospeli, ker nam to vreme ni dopustilo.

Kakor vedno pa dnevi veselja in prostosti prehitro minejo, toda mislimo, da smo se s tem skupnim izletom okrepčali in da se že letos veselimo na izlet v prihodnjem letu.

IZLET NA STOL

v nedeljo, 4. septembra 1983

Zbirališče: pri koči Stouhütte na Rutah ob 8. uri zjutraj
Odidemo do Celovške kočice, kdor pa želi na vrh, naj vzame s seboj tudi potni list ali osebno izkaznico.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“

SVEČE

3. slikarski teden

od 4. do 10. septembra 1983 pri Adamu v Svečah
Udeleženci: Tone Marolt, Kranj; Albin Lugarič, Ptuj; Christine de Pauli Bärenthaler, Celovec; Drago Družkovič, Leše-Salzburg; Deziderij Švara, Trst; Giorgio Valvassori, Gorica.

SPORED- nedelja, 4. 9. ob 19. uri
Prihod in pozdrav povabljenih umetnikov in gostov v gostilni pri Adamu, nato igra harfistka Pavla Uršič-Kunej iz Ljubljane

Sreda, 7. 9. ob 20. uri
domači večer z moškim pevskim zborom „Kočna“ pri Adamu

Sobota, 10. 9. ob 19. uri
prezentacija del in sklepna družabnost.

Od ponedeljka do petka bo Drago Družkovič vsem ljubiteljem od 14. do 16. ure na razpolago za uvajanje v tehniko slikanja na steklo. Potrebni material prispeva prireditelj — Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah

Premiera na letošnjem Mitingu Kladiiva

KOZLOVSKO SODBO NA VIŠNJI GORI je Ljubljansko lutkovno gledališče pripravilo v počastitev 100. obletnice avtorjeve smrti. Jurčičevo besedilo je sicer pisano kot humoreska vendar je izrazita družbena satira. Morda je celo eden najboljših slovenskih političnih tekstov.

Vanji je Jurčič z duhovito in pretkano, a vendar dobrodušno zajedljivostjo, ujel vse značilnosti dobrih in slabih navad in razvad naroda in sredine, ki ji je pripadal. Kljub temu pa delo vse do danes ni prav nič izgubilo na svoji aktualnosti. Svetlana Makarovič je po dogovoru napisala povsem svojo, avtorsko varianto Kozlovske sodbe, ki je prinesla vrsto zanimivih, duhovitih, iskrivih novosti. Da bi ohranil tudi Jurčiča in njegov sočni ljudski jezik, je režiser Miran Herzog obe besedili združil,

povezal in dopolnil v novo celoto, v kateri se avtorji med seboj zelo srečno dopolnjujejo. In tako je nastalo povsem sodobno besedilo, v katerem nenehno prepoznavamo drug drugega, pa tudi sami sebe. Iskanje grešnega kozla je večna tema, obenem pa naš ljudski običaj. Če grešnega kozla najdemo, je vse v redu, če ne, nam ostane še druga možnost: krivi smo vsi. In, če smo krivi vsi ni kriv nihče — in spet je vse lepo in prav. V takih situacijah se najbolje godi parazitom, intrigantom, lenuhom, ki znajo izkoristiti nesoglasja in človeško omejenost. Tak je naš polž, tak je navsezadnje tudi Flere Krivostegno. Družba jih redi in goji — in le družba jih lahko tudi izkorenini. A z zamahovanjem po zraku ne bomo rešili ne kozlovskih ne katerihkoli drugih problemov.

Predstava temelji na folklornih elementih, zato je tipično slovenska, kar je ena njenih glavnih odlik. Z njo je Ljubljansko lutkovno gledališče odkrilo novo, lastno govorico, kar je gotovo zasluga vseh sodelavcev, zlasti pa režiserja Mirana Herzoga.

Nagrade za ugankarje

S skandinavsko križanko „Prežihov Voranc“ smo imeli očitno več sreče kot pa z novoletno, pri kateri so se vrinile številne napake; tokrat je šlo vse v redu in smo prejeli lepo število rešitev. Večinoma so bile rešitve pravilne, nekaj pa je bilo tudi napačnih, pri katerih pa se je videlo, da je bila vmes le površnost pri vpisovanju ali prepisovanju.

Za tokratno križanko smo razpisali tudi tri nagrade — Prežihove knjige, ki jih prejmejo:

Hribernik Martin, Vinogradi, Miklavčevo; Černut Irena, Loče ob Baškem jezeru; Korat Leopold, Prevalje.

Nagrajenca-„domačina“ prosimo, da nagrado dvigneta v uradništvu, nagrajencu iz Slovenije pa jo bomo poslali po pošti.

Vsem se zahvaljujemo za sodelovanje, posebno seveda vsem tistim, ki so tokrat ostali praznih rok. Ker zdaj že vidimo, da je ta oblika ugank priljubljena tudi pri bralcih našega lista, bomo večkrat poskrbeli za primerno razvedrilo. In za zaključek navajamo še pravilno rešitev križanke „Prežihov Voranc“.

REŠITEV KRIŽANKE

„PREŽIHOV VORANC“

Vodoravno: PISATELJ — samogovor — Asam — pakt — mi — LOVRO KUCHAR — amper — oporoka — farsa — botanik — tekst — nagota — riž — teta — ara — Aci — Noe — ona — Lahti — srk — rop — ork — tona — dr — krvnik — KOTLJE — reve — osa — rep — slokost — pasme — tir — barbar — al — Akaba — drn — ali — tnalo — edinec — Cres — galica.

Navpično: AF — ral — krsta — matica — relik — PREŽIHOV VORANC — lesk — trnek — bar — SAMORASTNIKI — obale — pasiv — Teo — kosa — os — Ima — rob — test — strd — som — opona — roka — breg — ag — kota — okno — panda — top — uragan — at — ar — il — Eva — honorar — LRS — Ani — lok — Akita — odjemalec — JRT — raka — prepelica.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

PRIREDITVE

Alpski klub Obir vabi na

POLETNO NOČ

v soboto, 10. septembra 1983 ob 20. uri v gostilni Srienc na Obirskem Za ples igra „Orig. St. Ulricher Trio“

POHOD NA OLŠEVO

v nedeljo, 4. septembra 1983
Zbirališče: ob 7. uri zjutraj pred hotelom Obir v Železni Kapli
Pohod bo ob vsakem vremenu!
Prireditelj: Krajevno združenje Zveze slovenske mladine

TINJE

Koncert harfistke Pavle Uršič-Kunej iz Ljubljane

„Harla skozi stoletja“
v soboto 3. septembra 1983 ob 19.30 uri v Domu v Tinjah
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in Dom prosvete v Tinjah

IZLET V BELO KRAJINO

v sredo 8. septembra 1983
Odhod ob 6. uri zjutraj izpred Gasometergasse 10 v Celovcu. (čez Ljubelj).
Prijava: Ančka Kupper, telefon [0 42 27] 24 10
Prireditelj: Zveza slovenskih žena

REBRCA

Seminar za lutkovno in odrsko dejavnost

od nedelje 4. septembra od 19. ure do sobote 10. septembra do 12. ure v Mladinskem centru na Rebrci
Seminar so za: „Lutke Mladje KDZ“, „Oder Mladje KDZ“ in lutkovno skupino KPD „Šmihel“

Seminarjev se morejo udeležiti tudi režiserji gledaliških skupin prosvetnih društev

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in Mladinski center na Rebrci

RAZSTAVA

„ARHITEKTURA NA ZILI“

v prostorih Posojilnice na Ziljski Bistrici je odprta do 30. septembra 1983. Arhitektura na Zili teži za tem, da sili svoje prebivalce k medsebojnemu stikom, tako da ziljska naseljena oblika nasprotuje v svoji celoti razselitvi.

Razstava je odprta ob delavniških od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure.

Ogled razstave toplo priporočamo!

MITING KLADIIVA 1983

Sobota, 17. septembra, Borovlje, Mestna hiša
Od 16. ure naprej:

POPOLDANSKI PROGRAM ZA OTROKE IN STARŠE

Sodelujejo med drugimi:
— klovna MOJSTER PEPPO IN NJEGOV ASISTENT MOPPEL (Seppi Ess in Mario Oppelmaier)
— Ljubljansko lutkovno gledališče z igro TOBIJA

Od 19. ure naprej:
— Skupina WEIBSBILDER iz Celovca z ŽENSKIMI SANJAMI
— „10 LET SOLIDARNOSTNEGA KOMITEJA — KJE SMO DANES!“ (dia & film)

— KOZLOVSKA SODBA NA VIŠNJI GORI
Predstava Ljubljanskega lutkovnega gledališča za odrasle po Jurčičevi humoreski
— ANDREJ ŠIFRER
— ANSAMBEL NARODNE IN ZABAVNE GLASBE KUD „Sonja Marinkovič“ iz Novega Sada

Poleg tega:
Srečolov, informacijske mize, knjižna policca itd.

BELJAK

Razstava „Srednjeveške freske in slike Jugoslavije“

odprta do 16. septembra 1983, v Paracelzijevi dvorani v Beljaku
Prireditelj: Kulturni urad mesta Beljak in Avstrijsko-jugoslovansko društvo.

IŠČEM KMEČKO HIŠO

do 20 km izven Celovca, tudi če je potrebna obnova. Ponudbe pošljite na uradništvu Slovenskega vestnika.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 1. septembra 1983

Za 100 din dobite	14.00 šil.
Za 100 din plačate	17.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

Bogato delo koroške likovne kolonije mladih v Vuzenici

Vsako leto se v zadnji polovici avgusta odvija likovna kolonija mladih v Vuzenici, kjer se za teden dni sprostitjo otroci s Koroške, letos že drugič, Slovenci iz Porabja, domačini z Mute, Radelj ob Dravi in Vuzenice. Otroci upodabljajo notranja čustva, notranja doživetja in ideje na papir ali platno. Ob likovni ustvarjalnosti zelo vpliva na otroka narava oziroma okolje, kjer se nahaja. Kajti otrok išče svojo simbole predvsem v naravi, narava je nekaj nedotaknjenega zanj, nekaj, v čem je življenje, nekaj, v čem je izvirnost. Ravno ta iskrenost in

neposrednost likovnega izražanja mladih likovnih ustvarjalcev nam je najbolj pri srcu. Otroci v svojem gledanju še brez vsakršnega bistvenega zunanega vpliva družbe, ki bi ga oviral ob izražanju spoznanj, ob izpovedi upodobljenih motivov. Pomemben faktor, da vuzeniška likovna kolonija tako uspešno poteka je ta, da otroci sproščeno upodabljajo, brez da bi svetovalci vplivali na ideje otrok. To je tisto, kar daje ustvarjanju v tem primeru otroku — udeležencu kolonije veselje do ustvarjanja, ker se lahko svobodno giblje v svojih lastnih predstavah, v svoji lastni sferi, nemoten od zunanjih vplivov. Tako se otrokova sigurnost utrjuje in hitro spoznava širok spekter likovnega obzorja.

Sadovi kolonij so brez dvoma že dani, ker so se že nekateri udeleženci bivših kolonij odločili za študij umetnosti in še sedaj radi prihajajo v vuzeniško družino.

S strani Slovenske prosvetne zveze smo bili s potekom kolonije

zelo zadovoljni, ker je izpolnila vsa naša pričakovanja. Kajti uspeh je dan, če otroci z veseljem odhajajo, z željo do ponovne udeležbe na likovni koloniji v prihodnjem letu.

Zahvala pa velja staršem gostiteljem, ki so našim otrokom in otrokom iz Porabja nudili srčno gostoljubnost, vsem mentorjem, ravnatelju vuzeniške osnovne šole tov. Lojzu Gobcu in vsem podjetnikom, ki so koloniji nudili materialno pomoč. Vsem udeležencem kolonije pa velja, nasvidenje v prihodnjem letu na 14. likovni koloniji mladih v Vuzenici.

Jože Mečina

Iz koroških župnij

S 1. septembrom je krški škof dr. Egon Kapellari izvedel personalne spremembe, v okviru katerih je bil duhovnik Peter Sticker s fare Pečnice imenovan za župnika v Globasnici, duhovnik Jurij Buch iz Železne Kaple pa za provizorja na Pečnici. Obema duhovnikoma želimo, da bi na novih župnijah bila prav tako priljubljena in spoštovana kot sta bila na dosedanjih.

Nadalje je krški škof imenoval sledeče duhovnike za duhovne svetnike: provizorja Antona Cvetka iz Medgorij, provizorja Franca Jančarja iz Slovenjega Plajberka, župnika Maksima Michorja iz Kotmave vasi in mestnega župnika Alojza Kulmeža iz Pliberka. K temu priznanju čestitamo z najboljšimi željami.

ČESTITAMO

Prejšnji teden sta sklenila zakonsko zvezo na Gorjanah pri Ziljski Bistrici Franci Zwitner in njegova izvoljenka Eva iz Dunaja.

Obema novoporočencema ob tem dogodku iskreno čestitamo z željo, da bi bila na skupni življenjski poti srečna in zadovoljna. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

Žitara vas - literarni večer

Ob priliki petega srečanja književnikov narodnostnih skupin na Obirskem, je društvo TRTA Žitara vas vabilo na literarno branje, na katerem so sodelovali literati tega srečanja.

V zato primernem prostoru avle ljudske šole v Žitari vasi se je v soboto zvečer zbralo kar lepo število poslušalcev, ki so z interesom prisluhnili branju posameznih literatov in pesnikov iz Slovenije, Trsta, NDR, Srbije, Hrvaške, Gradišćanske in Koroške.

Ko je predsednik Mirko Ogris v pozdravnih besedah omenil, da so že naši predniki-prosvetaši društva TRTA prirejali podobne prireditve in bi bilo potrebno, da tudi mi sedaj skušamo nadaljevati tradicijo društva in zainteresirati čim več ljudi za take in podobne prireditve. Pri teh prireditvah se lahko predstavijo tudi domači literati in pesniki — domačini, ki do sedaj niso imeli te prilike in korajže, da v javnosti predstavijo svoja dela, saj vzgledov imajo že precej, če naštejemo samo nekatere naše koroške — slovenske literate in pesnike, ki so brali na tem večeru: Milka Hartman, Valentin Polanšek, Jozef Turk, Čertov Jožica in Maja Haderlap, ki je tudi predstavila posamezne literate.

Vsi ti pesniki in literati imajo nekaj skupnega in sicer, da s svojim ustvarjanjem na literarnem in pesniškem področju pomagajo ohraniti in istočasno širiti jezik svojega naroda, kar je v današnjem času življenjsko potrebno za obstoj vsake manjšine oz. narodne skupnosti, posebno še pri nas na Koroškem.

Ta zelo uspešni in prijetni večer je popestril in zaokrožil še moški zbor društva, ki je zapel v pozdrav in za konec večera nekaj pesmi.

T. H.

Visoko priznanje M. Hartmanovi

Naša pesnica in kulturna delavka Milka Hartman je bila deležna visokega državnega priznanja. Na predlog ministrstva za pouk in umetnost ji je zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger podelil naslov častnega profesorja. To je za Milko Hartmanovo visoko priznanje za njeno literarno in kulturno delo, ki ga je vse življenje nesebično opravljala v krogu naše narodne skupnosti. Podelitev profesorskega naslova pa je za Milko Hartmanovo tudi priznanje za njeno literarno in kulturno delo s strani najvišjega reprezentanta države, zveznega predsednika.

Milka Hartman, kateri bodo dekret in diploma o imenovanju za profesorja izročili 15. septembra na Dunaju, je ob tej priložnosti dejala, da je nad tem izredno vesela, da pa to pojmuje tudi kot priznanje vsej slovenski kulturi na Koroškem.

Milki Hartmanovi k visokemu odlikovanju iskreno čestitamo ter ji želimo, da bi še mnogo prispevala h kulturnemu razvoju naše narodne skupnosti.

S celjskimi planinci na Šar planino

Že dolgoletni prijateljski stiki SPD Celovec s Planinsko sekcijo „Avto-Celje“ imajo skorajda edinstveni značaj, saj je le težko najti podoben primer. Da so postale vezi tako močne, tako bratsko iskrene — pravi simbol medsebojnih človeških odnosov je predvsem pogojen v brezkompromisni pripravljenosti ljudi — ideji planinstva ne le nositi v polnem nahrbtniku marveč jo dobesedno živeti. Prav to soglasje je tekom let zvarilo ljudi, ne glede na starost, jezik, raznolikost poklicev in podobno v pravo, veliko družino, ki ob skupnem trudu, v skupnem veselju, ob nepozabnih doživljajih prakticira resnično, pristrčno prijateljstvo, ne glede na to ali gre za že stare znance ali tudi na novo došle tovariške. Stalni skupni pohodi v gore in na planine med pobratenimi družinami so že tradicionalni in segajo že dolga leta nazaj.

Tako so letos Celjani izbrali Šar planino za skupni izlet in že be-

žen pogled na zemljevid Jugoslavije prepriča vsakega, da tukaj ne gre za nedeljski izlet, marveč za v redu turo, vredno pravega planinca. Polno veselega pričakovanja se je torej zbirala naša „odprava“ petnajstih hribolazcev pretekli četrtek v Celovcu — trije pa so bili zadržani. Z osebnimi avtomobili smo se odpeljali proti Celju in naš vodja Lubo dela vso čast svoji vlogi — daje namreč signale za levo stran — vozi pa nasprotno v desno; razumljivo, da svetlobni smerokazi ob spoznanju njihove brezpomembnosti raje odpovedo. S pomočjo domačina vendarle najdemo „Avto-Celje“ — prvi pozdravi, prvi objemi — nekatere ob robu se ti zdi, da lije kot iz škafa — okoli nas in v nas pa kljub deževnemu večeru sije toplo sonce. V bližnjem gostišču Na griču, kakor tudi zelo razgledani domačin Vigi ne najde na prvi hip, se opravi ofiциelni sprejem. Dobrodošlico nam želita predsednik Marjan ter direktor „Avto-

Celja“, ki tudi naveže na dolgoletne prijateljske stike z zamejskimi Slovenci ter z zadovoljstvom ugotavlja, da ima prav v planincih vestne in zanesljive sodelavce. Predsednik SPD Lubo Urbajs se zahvali za pristrčni sprejem, za povabilo ter izrazi željo, da prijatelje Celjane kmalu spet lahko pozdravimo na Koroškem. Po kratkem razgovoru ob dobri kapljici se napotimo na celjsko železniško postajo, kjer se polagoma znajde celotna skupina. Spet pozdravljanje, objemi starih znancev, šala, zbadljivke, prešerni smeh — vse se meša v radostno razpoloženje, ki ga dopolnjuje še vesela viža harmonike izpod Pontilakovih prstov. Ko pripelje vlak maha z dostojanstvom armadni general z rezerviranega vagona, do ušes nasmejani Albin alias Kalimero in dolgi Janez, čigar objem je ravno še na meji dovoljenega. Ura kaže 23,45, ko odpelje vlak proti jugu — Skopje je prvotni cilj. Prvi dve, tri ure minejo v hipu, saj si imamo toliko za povedati, medtem ko servisna

služba dela zares brezhizbno — organizacija v Kalimero-vih rokah je odlična. Šele ko zapuščamo Hrvaško se družba bolj in bolj umirja; le harmonika ne pozna počitka — vesele viže spremljajo monotonno drdranje koles skozi noč. Ko se poraja prva zora, se nudi očesu nenavadna slika: velika prostrana ravnina — njive koruze, navidezno brez konca in kraja, vmes že zorana površina, z dolgimi brazdami temne, rodovitne zemlje. Le redka naselja prekinjajo enolično podobo in skopo grmovje se zdi, je bolj slučajno zašlo v to pokrajino. Z povečano obljudnostjo se tudi vse hitreje bližamo jugoslovanski metropoli. Mogočno se nam predstavlja del novega Beograda: Savo, tukaj že naraslo v mogočno reko prečka impozanten most — stolpnice s številnimi nadstropji silijo nekam neresnično v nebo, stanovanjski „silosi“ se vrstijo drug ob drugem — kar nekam tesno postane človeku pri srcu...

Zavore zahreščijo, vlak vozi v postajo. Ko ne bi bilo modernih

železniških vlakov, strojev in podobnega bi rekel, da je tukaj pred tolikimi in tolikimi leti obstal čas. Svojevrstno sliko ima vse vrvenje v starem delu Beograda; močno je še občutiti dihalne preteklosti, ki se preliva z moderno dobo v nekaj še nedefiniranega — našemu očesu nenavadnega okolja. Dobro okrepani nadaljujemo pot po železni cesti in po nekaj urah vožnje se predstavlja zopet okolica, ki smo jo le nekam bolj vajeni gledati — brezmejna ravnina je izginila, hribovita pokrajina, poraščena z grmovji in drevesi se zdi dosti bolj domača. Posamezne, skromne hišice imajo sicer tuj videz, tudi številni tobačni nasadi opozarjajo, da smo le že daleč na jugu, toda vitki minareti muslimanskih svetišč ti šele dokončno predočijo nam oddaljene kraje, ki jim je v preteklosti dolga leta vladal polmesec. Ko dospemo v Skopje je prvi vtis presenetljiv. Po moderni postaji in večini mestnih četrti bi bilo sklepati, da se človek nahaja v ličnem mestu nekatere sredi Evrope.

(Dalje v prihodnji številki)

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi vse prijatelje dobre volje, zabave in plesa v svoj

ŠOTOR NA „PLIBERŠKEM JARMAKU“

v času od sobote 3. do ponedeljka 5. septembra 1983

Za ples in razvedrilo bodo v vseh teh dneh skrbeli znani narodno zabavni ansamblji NOVI KVIK, KOROŠKI ODMEV in PLANINSKI SEKSTET

Vmes vam bomo postregli z dobro domačo hrano in izbranimi, kakovostnimi vini.

Obvestilo Slovenskega šolskega društva o novem domu

(MIKSCHALLEE-HINDENBERGSTRASSE, CELOVEC)

- Novi dom, ki bo odprt s pričetkom šolskega leta 1983-84, bo nudil tudi študentom vse možnosti sodobnega bivanja.
- Dvoposteljne sobe so primerno in sodobno urejene s prho, straniščem in prostorom za učenje.
- Majhna kuhinja, kjer si bodo študentje sami lahko pripravili jedi, je namenjena predvsem za čas, ko samopostrežna kuhinja ne bo obratovala.
- Prometne zveze med univerzo oz. učiteljiščem in novim domom so ugodne.
- Vzdrževalnina znaša za študente 1.600 šil. Študentje pa imajo tudi možnost z boni koristiti ponudbo domače kuhinje.
- Prosimo interesente, da se čimprej javijo, ker je prostor omejen. Prijave pošljite na naslov: Dijaški dom, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec (tel. 51 36 74).

PRISPEVAJMO ZA GRADNJO DOMA DIJAŠKE, ŠTUDENTSKE IN VAJENIŠKE MLADINE

Za gradnjo doma so prispevali: Franc Kukovica - nadučitelj, Žitara vas 500 šil.; Janežič Rado, Celovec 500 šil.; Lubo Urbajs, Vrba 300 šil.; Stern Katharina, Železna Kapla, 70 šil.; Trunk Franc, Žužalče-Diča vas 150 šil.; Potniki Zveze koroških partizanov 5.100 šil.; Predan Marija, Argentina 200 šil.; Neim. duhovnik, Nova Zelandija 300 šil.; Učitelj iz Beljaka 200 šil.; Upokojenec, Celovec 130 šil.; Mračniker Elvira 200 šil.; Neim. podjetje 300 šil.; Pasterk Kristina, Železna Kapla 200 šil.; Jäger Herman, Škofiče 200 šil.; Koschat Florian, Podgorje 500 šil.; Gallob Alojz, Žužalče 200 šil.; Druž. Mikl Majda, Ločilo 1.000 šil.; Franjo Ogris, Celovec 500 šil.; Turk Joži, Kapla ob Dravi 200 šil.

Očala tete Bajavaje

Marjetica še ni vedela, ali bo včeraj jutri, ali pa je bilo jutri včeraj. Tudi ni vedela, katera roka je desna in katera je leva, kajti z obema je znala držati žlico in z obema je z enako slastjo jedla. Tega pa sploh ni vedela, kaj je res in kaj ni res.

Pozimi in poleti se je igrala na vrtu za hišo. Tam se nikoli ni dolgočasila, kajti vrt je čudovit. Tu rastejo češnje, slive, hruške, jablane, bezeg in španski bezeg, velik lok vinske trte, vrtnice in šipek, potonike in narcise, okoli in okoli pa je omejen z grmi rdečega grozdja. Med rožami, grmi in sadnim drevjem raste bujna trava, ki je nihče ne kosi. Vse na vrtu raste svobodno. Nikoli še ni nihče zelenja pristrigel, zato se je vse tako razraslo, da se objema in prepleta. Le za soncem se vse obrača, a ker si delajo rože in drevje drug drugemu senco, so debela in bilke skrivenčene od vne-me, da bi pokazale svoje krošnje in svoje cvetje soncu. Ta vrt je kakor majhen raj v vsakem letnem času lepši. Pozimi je zasnežena pravljica, spomladi je nevesta z rožami, poleti je temnozelen senca, v jeseni pa s sadjem pogrjnena miza.

Marjetica ni nikole tako mislila o svojem vrtu, tam se je igrala od jutra do večera, tekala za metulji, zbirala bele kamenčke, nabirala rožice, v jeseni pa se je sladkala s sadjem. Bila je vedno dobre volje. Pozimi je gazila po snegu in se sankala z zasneženimi krtine.

Nekega dne je prišla k Marjetici na obisk teta Bajavaja. Prizibala se je kot velika pisana žoga s širokim slamnikom na glavi in s cekarjem v rokah.

„Marjetica, Marjetica!“ jo je klicala že pri prvih vratih. „Kako samo te pustijo na tem vrtu. Ali se nihče ne igra s teboj?“ „Dober dan!“ ji je rekla Marjetica, več ni mogla, kajti teta Bajavaja je govorila in govorila. Ogletovala si je Marjetico, kako je zrasla, ali je kaj močna, dvignila jo je, da bi videla, kako je težka, potem jo je poljubila na rdeča lica, da je emoknilo. Sedli sta na klopi pod češnjo.

„Jej, jej jej!“ je zmajevala teta Bajavaja z glavo, da je njen slamnik kar plaval. „Takega vrta še nisem videla. Tu raste vse, kakor hoče. Verjemi mi, Marjetica, ta vrt je tak, da bi se v njem že zdavnaj lahko zgodilo nekaj, kar ni bilo in ne bo nikoli res.“

„Kaj bi se lahko zgodilo?“ je vprašala Marjetica, a teta Bajavaja se je le smehljala v odgovor. Iz cekarja je vzela očala in ji jih nataknila na nos. Potem je govorila in se smejala kar naprej, Marjetica jo je pozabila poslušati. Ko je gledala skozi očala, se je vrt spremenil. Zelen je bil še vedno, le velik je bil tako, da ni bilo videti nikjer meje. Bele stezice so se vile med travo, a ko je malo bolje pogledala, je videla, da se premikajo. Čisto zares. Mravlje so nosile drobne bele kamenčke in hitele z njimi vse v eno smer, pod šipkov grm. Tam so zidale hišico. Mravelj je bilo veliko in hišica je hitro rasla. Bele stezice med travo so bile krajše in krajše in, ko je bila hišica dozidana, jih ni bilo več, tudi mravlje so odšle, le nekatere so se še povzpele za slovo na Marjetičin čevlji, potem so se izgubile. Hišica je stala na kolesih, ki jih je bila Marjetica zgubila z vozička, za streho sta bili dve šipkovi veji, polni rdečega cvetja, dve okni pa sta se smejala v vrt in to tako očitno porogljivo, da jima je pajek pri priči spredel zavese. Vrata so bila na stežaj odprta, do njih so vodile stopnice, Marjetica je vstopila, saj je bila hišica postavljena zanjo in v njej je našla vse, kar potrebuje, tudi nekaj svojih igračk, a najlepša od vsega je bila postelja, tudi ta je bila na kolesih kot hišica in ne samo postelja, menda je bilo vse pohištvo na kolesih. Ko je koleca malo bolje pogledala, je videla, da so to gumbi iz mamine šivalne košarice. Bilo pa je zelo zabavno. Na mizi je našla drobne rdeče gumbe nalepljene na sukanec. Dala si jih je okoli vratu za ogrlico. Lahko se je pogledala v ogledalo na steni. To ogledalo je bil nekoč pokrov škatlice za dišečo kremo, zdaj pa je bil očičen z volneno krpo in čisto pravo ogledalo. V njem je videla sebe z očali na nosu in teta Bajavaja, kako sedi na klopi pod češnjo. Ker je bilo ogledalo majhno, je bila tudi teta Bajavaja majhna, to si lahko mislite, in smejala se je z očmi in z usti in rekla:

„Vse to res ni tako kot v resnici, lahko bi se pa vendarle zgodilo. Zato še vedno sedim tu in čakam na tisto, kar ni bilo in ne bo nikoli res.“

„Na kaj čakaš teta?“ je vprašala Marjetica, a teta Bajavaje ni bilo več v ogledalu, zato

je pogledala okoli sebe in pozabila na njene besede.

Sedla je na stopnice pred hišo, da bi pomislila, kaj naj si skuha za večerjo.

Da, Marjetica je odslej živela v tej hiši. Bilo je lepo, toda vsak dan enako lepo, zato je kmalu postalo dolgočasno. Tedaj se je v ogledalu zopet prikazala teta Bajavaja. V eni roki je držala sonce, v drugi mesec.

„Posrečilo se mi je!“ je zaklicala Marjetici.

„Kaj se ti je posrečilo?“ je vprašala Marjetica.

PAMETNE MISLI

- Človek ni otok, ki pripada sam sebi.
- Slava je sonce mrtvih.
- Lažna skromnost, kdor se pritožuje nad popularnostjo.
- Dobri mačehi so tudi pastorki sinovi.
- Če vprašate siromaka, zakaj joče, bo odgovoril: „Ali sem se kdaj smejal?“
- Nekatere obleke ničesar ne rečejo, a vse povedo.
- Smejte se in svet se bo smejal z vami; jokajte in jokali boste sami.
- Nič se ne posuši prej od ženskih solz.
- Vojna je dobra samo, če je daleč za gorami.
- Nezadovoljstvo je prvi korak k napredku.
- Vse kar je človeško, mora nazadovati, če ne napreduje.
- Vsako naše spoznanje se prične z občutki.
- Mnogo ljudi bere, a malo jih zna brati.
- Upanje je slab vodič, čeprav je dober sopotnik.
- Pijanca spoznaš, kadar je trezen.
- Biti ljubljen pomeni več, kot biti bogat, ker pomeni biti srečen.
- Najbolj nesrečni navadno manj jočejo kot drugi.

V živalskem vrtu je z očkom, mamom in petimi bratci živela majhna in zelo občutljiva veverica. Bratci so bili poredni kot vsi fantki, brez bušk in prask ni šlo. Največkrat jo je skupil Brkec, ki je bil debelušen in prijazen. Zato so ga vsi dražili:

„Brkec, reva si!“
 „Pa nisem!“
 „Pa se stepi z Mikijem!“
 „Pa se bom!“ je rekel Brkec in se zakadil v Mikija.

Miki ga je udaril po smrčku, da so se Brkcju kar zvezde prikazale. Zagledal je pred seboj Mikijev gobček, hotel ga je udariti, pa mu je tačka zastala — ni mogel nekoga kar meni nič tebi nič kresniti po nosu. Je bil pač tak.

Bratci so zmagoslavno rekli: „No vidiš, Brkec, reva si!“

Brkec je osramočen obstal in iz nosa mu je kapljala kri. Mala sestra je stala zraven in jokala kot dež.

„Ti moj Brkec, v kotu imam skrit lešnik, pa ti ga bom dadala!“ je jokala in skušala tolažiti Brkca.

„Kar s puncami se igray,“ so rekli bratci in se smejala.

„O poberi se, lepo te prosim,“

je obupano rekel Brkec. Sestrica pa je jokala in jokala in šla povedat očku.

„Le kako bo ta otrok živel, ko ima tako mehko srce,“ je zaskrbnjeno rekel očka mami.

O občutljivi veverici

Ta otrok se je res kar naprej jokal. Mala občutljiva veverica ni jokala samo zaradi bratcev. Jokala je tudi zato, ker so vijolice ovenele, jokala je, ker je mačka pojedla mlade kose in jokala je, ker je v sosednji kletki mama levinja našeskalala svojega levčka. Največkrat pa je jokala zaradi Brkca, čeprav ji ni bil zato prav nič hvaležen. Kadar koli se je stepel, je napodil sestrico stran. Zlezla je na prvo vejo drevesa, gledala svoje bojevite bratce in jokala in jokala.

„Ho, ho, Brkec, dekletom se smilíš,“ so ga dražili bratci in drezali vanj.

„Poberi se no, cmera“ je spet obupano rekel Brkec.

Mala veverica je zlezla više in še malo više med veje, dokler

ni bila čisto v vrhu visokega drevesa. Tako visoko ni bila še nikoli in od strahu je kar mižala.

Ko si je upala spet odpreti oči in pogledati navzdol, je opazila nekaj presenetljivega. Bratci

so bili z vrha drevesa videti čisto majhni in ni se dobro razločilo, kaj počno. „Mogoče se pa lovijo,“ si je upajoče rekla. „Seveda, lovijo se. Zakaj bi se pa vedno topli?“

To je bila dobra tolažba. Od tega dne je mala občutljiva veverica vedno, kadar se ji je zazdelo, da bo morala jokati, brž zlezla na svoje visoko drevo. Oveneke vijolice so bile od tam še zmerom tako lepo vijoličaste, kot da bi bile razcvetene. Če se je muca pod grmom mastila s hrano, si je veverica lahko mislila, da je piškote. Če je z drevesa pogledala mamino levinjo, kako šeška svojega levčka, je bilo z višine videti to prav smešno.

Ta mala veverica je bila zares občutljiva in vsak dan jo je

Lahko noč zdaj, sonček . . .

*Lahko noč zdaj, sonček, iti moram spat!
Čez morje k otrokom
se popelji zlat!*

*In na potovanje
vzemi moj pozdrav,
črna tam Pitta
božaj, da bo spal.*

*Želi mu vse dobro!
Če pa joče ljub,
sonček bodi dober,
daj mu še poljub!*

*Izmed vseh otrok tam
pazi nanj na moč!
Stori, kar te prosim
sonček — lahko noč!*

Kmet in medved

Spoprijateljila sta se kmet in medved in sklenila skupaj posejati repo

Kmet je dejal: „Meni, kar bo pod zemljo, a tebi, kar bo nad njo.“

Zrasla je repa. Vzel je kmet plodove, a liste pustil medvedu. Godrnjal je medved, pa si ni mogel pomagati.

Drugo leto reče kmet medvedu: „Dajva, posejva spet skupaj.“

„Pa dajva! Samo da bo tokrat moje, kar je pod zemljo, a tvoje, kar je nad zemljo.“

„Velja,“ popusti kmet, „naj bo po tvoje.“ In sta posejala pšenico. Lepo je obrodila pšenica. Pobral je kmet klasje in slamo, a medvedu pustil korenine.

Samo — tokrat je bilo konec prijateljstva med medvedom in kmetom.

Ela Peroci

razžalostilo vsaj dvajset stvari. Zato je neprestano lezla po drevesu gor in dol, kot tramvaj, ki vozi stalno po isti progi. Ko je bila malo večja, pa ji je zadostovalo že to, da je šla pod drevo, sedla na repek, nagnila glavo nazaj in gledala gor. In že je vedela, da tam z vrha drevesa stvar ne bi bila videti tako huda.

Nekega dne je Brkec le pogrnal Mikija v beg.

„Mrcina nasiina, še premalo jo je skupil,“ je menil maščevalno, čeprav je spet ostal s krvavečim nosom.

Malo občutljivo veverico je stisnilo pri srcu in nabrala je gobček na jok. Razjokati se ni hotela samo zato, ker je ostal Brkec z razbitim nosom, ampak tudi zato, ker je bil njen dobrodušni in prijazen Brkec zmožen reči kaj takega. Toda preden so se ji vsule solze, je pomislila: „Če bi bila zdajle na vrhu drevesa, mi gotovo ne bi bilo tako hudo.“

Ko pa enkrat več, da stvari niso tako strašne, če pogledaš nanje zviška in ti zato niti na drevo ni več treba, pa nisi več majhna in občutljiva veverica, ampak odrasla veverica.

RADIO — TELEVIZIJA

ŠPORTNI VESTNIK

AVSTRIJA 1

PETEK, 2. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 In-

strukcija: angleščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Huzar Fanfan — 12.05 Lisica in zajec — 12.15 Naš kozmos — 13.00 Uredništvo — 15.00 Tudi šerif potrebuje vaših pomoč — 16.30 Kremenčkovi — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja XY — 21.15 Modna revija — 21.10 Večer z Georgom Thomalo — 22.05 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Oddaja XY — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 3. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Instrukcija: angleščina — 9.20 Instrukcija: latinščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Večerja ob glasbi — 11.30 Igramo na flauti — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 Vera in domovina — 16.30 Manihi — 17.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Stavimo, da... — 22.20 Noč rocka.

NEDELJA, 4. 9.: 11.00 Ura tiska — 14.05 El Cid — 16.40 Toby in Tobias — 17.10 Medvedki — 17.35 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Smrtonosni zakon — 21.40 Šalom — 21.35 Šport — 22.00 Načno pokrajinsko kraljestvo doktorja Lipskyja — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolski poskusi in šolska reforma — 10.30 Neskončni horizont — 12.40 Lisica in zajec — 12.45 Očetje klatote — 13.00 Uredništvo — 15.00 Vohun v čipkastih hlačkah — 16.45 Aubrey animation — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjlina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 „V kavarni“ — 21.15 Smrtonosni zakoni — 22.20 Šport — 22.50 Poročila.

TOREK, 6. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Šolski poskusi in razvoj šole — 10.00 Šolska TV — 10.30 Brodvaška melodija 1940 — 12.15 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 15.00 Kenny Rogers — 15.45 O turški stiski in verskih razprtijah — 16.10 Aubrey animation — 16.15 Očetova žena in jaz — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mada — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Križ pod klavirno in sirpom“ — 21.00 Prednost — 21.50 Iz dalnje dežele — papež Janoz Pavel II. — 0.10 Poročila.

SREDA, 7. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 To gre v redu — 12.10 Prednost — 13.00 Uredništvo — 15.00 Domovina Lassie-ja — 16.35 Kremenčkovi — 17.00 Cirkuski pes — 17.30 Čebelica

Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 In v tubo piha Huber — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nevarna igra čistihlepnosti in ljubezni — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 8. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Naga džungla — 12.05 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Prosim za milost — 15.50 Augrey animation — 16.00 Kottan poizveduje — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Napete pustolovščine ob zahadni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Atomski fizik J. Robert Oppenheimer — 21.25 Naš kozmos — 22.10 šport — 23.00 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 2. 9.: 18.00 Kulturna zgodovina oblačil — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dežela in gore — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Oči Laure Mars — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 3. 9.: 16.00 Politika v petek — 17.00 Dva krat sedem — 17.25 šport — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvornika? — 20.15 Brat našega boga — 21.40 šport — 22.15 Slavnih jezdec — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 4. 9.: 13.55 Športni popoldan — 16.45 Papež na potovanju — 17.45 Desetorica velikih — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 IFA folklorne show 1983 — 22.00 Dinastija — Denverski klan — 22.45 Schubertlada Hohenems 1983 — 23.45 Sto mojstrov — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 9.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Ljudje s Korsbaeka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Korenine — 21.05 „V kavarni“ — 21.10 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zapravljeno življenje — 0.00 Poročila.

TOREK, 6. 9.: 17.30 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Ljudje iz Korsbaeka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.00 „Novi podnajemnik“ — 21.05 „Val“ — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 7. 9.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Ljudje iz Korsbaeka — 19.30 Čas v

sliki — 20.15 Cafe Central — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Potepuh — 23.05 Don Kihot — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 8. 9.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Ljudje iz Korsbaeka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sem s klovnii — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 2. 9.: 18.05 Poročila — 18.10 Jazz na ekranu — 18.45 Tarzan — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zgodovina Slovencev — 20.45 šerif MC Cloud — 21.55 Cesta življenja — 23.35 Informativna oddaja.

SOBOTA, 3. 9.: 16.25 modro kot pisano — 16.55 Tarzan — 17.20 Magočno morje — 18.20 Edward in gospa Simpsonova — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Steza slonov — 21.45 Zrcalo tedna — 22.05 Afrovizija — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 4. 9.: 9.30 Poročila — 9.35 Živ žav — 10.25 Kapelski kresovj — 11.40 625 — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 16.00 Zabavno glasbena oddaja — 16.45 Poročila — 16.50 Grenki čaj generala Jena — 18.15 Športna poročila — 18.30 Naš kraj: Zadvor — 18.45 Človek in zemlja — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Danes v neki hiši — 21.30 Alan Stivel — 21.45 Športni pregled — 22.15 Šahovski komentar — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 9.: 17.15 Poročila — 17.20 Madro kot pisano — 17.50 Otroci in šola — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Mladinski studio — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Srečanje na Osojah — 21.15 Studio 2 — 22.25 Dnevnik.

TOREK, 6. 9.: 17.30 Poročila — 17.35 V znamenju dvočkov — 17.55 Nacionalni folklorni ansambel Indije — 18.25 Celjski obzornik — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Življenje Berlioz — 21.40 Slovenska ljudska glasbila in godci — 22.05 Dnevnik.

SREDA, 7. 9.: 17.35 Poročila — 17.40 Ciciban, dober dan — 17.55 Rukoveti — 18.25 Severnoprimorski obzornik — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ta vroči jazz — 21.55 Dnevnik.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 2. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Dr. A. Feinig: Francozi v Rožu — Veselo naokrog.

SOBOTA, 3. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 4. 9.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 5. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Zborovska glasba.

TOREK, 6. 9.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Koroški obzornik — Jazz za vas.

SREDA, 7. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 8. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Literarno-glasbena oddaja.

Mostič (Brückl) - SAK 0:0

Še vedno preveč strahu imajo igralci SAK na tekмах v koroški ligi. To je verjetno eden izmed vzrokov, da napadalci slov. moštva še niso uspeli premagati nasprotnih vratarjev. Tudi zadnja igra v Mostiču (Brückl) se je končala 0:0. Po treh igrah je SAK na 11. mestu najvišjega koroškega razreda, z dvema točkama in razmerjem golov 0:1.

Še neporaženo vodi na lestvici SK Magdalen, ki je SAK v 1. tekmi premagal. S štirimi točkami mu sledijo Feldkirchen, Lienz, VSV in PSV-ASK.

Cilj za SAK je bil iz Mostiča odnesti eno točko, zato je bilo težišče pozornosti na obrambi in na

konternapadih. Zaradi tega je domače moštvo imelo optično gledano tudi prednosti. Po prvi polovici, v kateri ni bilo kakih zadetkov, so domačini igrali še bolj trdo. Že v pavzi sta zaradi poškodb morala prenehati Jurij Perč in Mehmedalija Šišič, ki sta ju nadomestila Sigi Hobel in Luschnig. Kljub temu, da sta v drugi polovici igrala Sigi Hobel in Gregorič kot branilca na nevarnih pozicijah, se je moštvo zbralo in tudi drugo polovico prestalo brez zadetka.

Predvsem v prvi polovici je domače moštvo bilo nevarno in dvakrat sta igralca SAK rešila celo na liniji. Toda tudi SAK je bil v konter-napadih nevaren: Polanšek je zadel enkrat prečko, Hobel in Kadivnik pa sta le malo zgrešila gol. Domačina Fischerja je sodnik v drugi polovici izključil zaradi žalitve, prav tako pa je med domačini navijači bilo slišati dosti psovka na račun slovenskih nogometašev.

Moštvo SAK, ki si je na tujem priborilo važno točko, je igralo v tej sestavi: Mrkun, Perč (S. Hobel), Polanšek, Lampichler, Woschitz, Šišič (Luschnig), Velik, Kadivnik, M. Hobel, Zablantnik, Gregorič Jože.

Šmihel - Šentandraž 1:1

Čeprav je bilo moštvo Šmihela v tekmi proti Šentandražu ves čas boljši od gostov, je doseglo v tej važni tekmi le neodločen rezultat. Vendar so Šmihelčani prvi, ki so odvzeli vodečemu moštvu iz Šentandraža v tem prvenstvu eno točko. Že v prvi polovici so gostje iz konter-napada dali prvi gol in šele v 70. minuti je Vauče izenačil. Šmihelčani so trenutno s štirimi točkami na devetem mestu lestvice in bodo prihodnje tekmo igrali v Bad St. Leonhardu proti moštvu, ki je trenutno s petimi točkami na petem mestu lestvice.

Kot je izrazil sekcijski vodja nogometašev Flori Dovjak so prve tekme pokazale, da se moštvo ni treba bati nobenega nasprotnika, prepričan pa je, da bo prišla še ta ali ona streznitev. Prihodnja tekma bo v Šmarjeti, kjer računajo Selanov vsaj z eno točko.

dovina najnovejše polemike o erdeljskih Madžarih, ki se je vnela lansko leto ob knjigi Iona Lancranjana in se po krajšem premoru na splošno presenečenje nadaljuje tudi letos.

OČITKI NA RAČUN MADŽAROV

Ker nimamo na voljo avtentičnega in celotnega besedila sporne knjige Cuvint despre Transilvania, je težko oceniti motive romun-

del naroda z najsijajnejšo madžarsko preteklostjo, pač pa tudi „zunaj“ Erdeljskega. Tu Lancranjan misli predvsem na madžarsko stališče do trianonskega miru, ki je po prvi svetovni vojni odredil Madžarski sedanje meje, okrilil Madžarsko na tretjino ozemlja, ki ga je imela v časih Avstro-Ogrske in na katerem je bilo madžarskega prebivalstva komaj nekaj nad polovico. Te meje so potrdili tudi s pariškim mirovnim sporazumom

Ko je bilo že pričakovati, da se je polemika o vprašanju madžarske narodnostne skupnosti v Transilvaniji unesla, saj romunska stran ni dala nobenega novega povoda za njeno nadaljevanje, jo je letošnjo pomlad v literarnem glasilu Elet es irodalom (Življenje in književnost) ponovno sprožil madžarski književnik Mihály Sükösd. Povod mu je bila brošura Györgya Szaraza. Književnik Sükösd pravi, da sta trianonski mir leta 1920 in pariški sporazum po drugi svetovni vojni povzročila „strahovit pretres“ v madžarskem narodu, ki ga le-ta čuti še danes. Kljub vsemu pa po Sükösdu samo „bolni možgani“ lahko milijo, da bi Madžarska zaradi tega načelnajala vprašanje revizije državnih meja.

V Budimpešti dosledno zavračajo sleherno povezovanje sedanjih naknadnih madžarskih kritik na račun Lancranjanove knjige s kritikami neke druge romunske knjige, ki so se pojavile v Sovjetski zvezi. Toda madžarsko publicistično zaostrovanje v odnosu do Bukarešte vendarle ostaja precej nejasno in nepojasnjeno. Jasno pri vsej zadevi je samo nekaj: razširitev konfrontacije na način, kot to počenjajo sedaj, nikakor ne more ustvariti ugodnega ozračja za celovitejšo in treznejšo obravnavo resničnih problemov. Vse to pa pomeni dodatno povečanje nestrpnosti, medsebojnega nezaupanja in nove težave. Pomeni skratka novo obremenitev na področju sicer že zdaj vse prej kot idealnih medsebojnih odnosov v prostoru jugovzhodne Evrope, kjer se neposredno soočata oba nasprotujoča si bloka.

Dragan Flisar (7 dni, Maribor)

Madžarsko-romunska narodnostna polemika o položaju Madžarov na Erdeljskem

skega avtorja, zaradi katerih je napisal vse tisto, kar zdaj ostro napadajo madžarski komentatorji.

Ion Lancranjan se v svoji knjigi med drugim vrača daleč v preteklost in Madžarom očita kulturni in politični nacionalizem, rasni imperializem, etnični separatizem in raznarodovalnost. Odreka jim sposobnost sožitja z drugimi narodi in jih šteje za „prišleke“, ki so pred nekaj več kot tisoč leti nasilno vdrli v ta srednjeevropski prostor. Romunski avtor pri tem uporablja besedišče, ki verjetno presega vse, kar je bilo doslej mogoče slišati v komuniciranju med socialističnimi državami. Toda Budimpešto so verjetno najbolj prizadele trditve bucarestanskega publicista, da madžarski nacionalizem in iredentizem ne živita samo na Erdeljskem kjer je madžarski živelj „etnično najbolj čist

leta 1946. Madžarska reakcija na Lancranjanovo knjigo je najostrejša ravno glede tega vprašanja, ki zadeva tudi nekatere izjave Janosa Kadarja o naravi „trianonskega diktata“ in druge komentarje o Trianonu, ki je Madžarsko spremenil v okrnjeno deželo (csonka orszag).

MADŽARSKI PUBLICISTI NADALJUJEJO POLEMIKO

Na Lancranjanovo knjigo je lansko leto najprej reagirala segedinska revija Tiszataj (Potisje), novembra pa se je vključil v polemiko tudi ugledni budimpeštanski časopis Valóság (Resničnost), v katerem glavni urednik György Szaraz obravnava širši kompleks odnosov med Madžarsko in Romunijo. Madžarski publicist je svoj odgovor pozneje razširil in ga objavil v obliki posebne brošure.

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Ne glede na omenjeni sporazum o prijateljstvu in ne glede na ustanovitev narodnostnih svetov je bila Romunija spomladi leta 1976 prisiljena uradno priznati nemire med skoraj dvomilijonsko madžarsko narodnostno skupnostjo, ki predstavlja nekaj nad osm odstotkov vsega prebivalstva Romunije. Svet delovnega ljudstva madžarske narodnosti je takrat odločno napadel politiko nacionalnih nesoglasij, ki jo vodijo „reakcionarni, iredentistični elementi, ki podpihujejo sovraštvo in hočejo popačiti resničnost v naši deželi“ (Romuniji). Svet je ob tej priložnosti navedel, da je do začetka šolskega leta 1975-76 skupno 256.958 učenec iz vrst manjšine v 2.707 šolah in oddelkih imelo pouk v madžarščini. V madžarščini izhaja tudi 27 listov in časopisov v nakladi 60.000 izvodov.

Po uradnih trditvah so nekatere osebnosti v tujini, vključno z madžarskimi emigranti, začele gonjo proti „agresivni politiki romunske vlade“ do madžarske manjšine.

Konec maja 1978 je bilo pri Madžarih mogoče prebrati dvajset tipkanih strani dolgo pismo s podpisom 62 intelektualcev madžarskega rodu, naslovljeno na romunsko razumnštvo. Madžarski razumniki se pritožujejo nad usodo in zapostavljanjem madžarske narodnostne skupine v Romuniji, nad potvarjanjem zgodovine in nad poizkusi, da bi „ukinili“ madžarsko narodno manjšino. Romunske intelektualce pozivajo k solidarnosti, k razumevanju položaja in k podpori romunskih Madžarov.

To bi bila kratka in nepopolna predzgo-

Pliberški sejem na travniku

NAJVEČJE IN NAJSTAREJŠE LJUDSKO SLAVJE JUŽNIH PREDEL OV KOROŠKE

OD SOBOTE
3. SEPTEMBRA
DO PONEDELJKA
6. SEPTEMBRA 1983

Jutri se prične daleč naokoli znani pliberški sejem na travniku — najstarejše ljudsko slavje južnih predelov Koroške, ki bo trajal do vključno ponedeljka 5. septembra. Tu gre za prireditev, ki ima skoro 600-letno tradicijo.

Pliberški sejem se začne jutri popoldan s povorko na sejemski prostor z robo in rajo in z „načepitvijo“ soda s pivom, ki ga podvzame pliberški župan Franc Mikusch. V nedeljo je množično srečanje sejemskih gostov iz vseh strani od blizu in daleč, ponedeljek pa je izrecno posvečen trgovanju ter različnim razvedrilom in zabavam. To se pravi, da bodo sodelujoči prodajalci in prireditelji poskrbeli za pester

izbor vseh vrst blaga in potrebščin za uporabo v gospodarstvu in gospodinjstvu ter seveda tudi za zabavo.

Pliberški sejem pa ima tudi mednarodni značaj, saj ga obiščejo številni obiskovalci iz sosednje Slovenije.

Kot že nekaj let naše bralce ponovno opozarjamo, da obiščejo podjetnike, ki oglašajo v našem listu in pa seveda šotor Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“, kjer boste preskrbljeni z vsem potrebnim, da se boste res dobro počutili, kajti za zabavo bodo tokrat skrbeli kar trije ansambli. Kot rečeno Pliberški sejem na travniku bo zadovoljil vse, saj je to enkratna prireditev, ki se jo vsekakor izplača obiskati.

1 LETO NOVA ZADRUGA - 1 LETO NOVA ZADRUGA

**K. G.
ZADRUGA
PLIBERK**

Na „PLIBERŠKI JORMAK“
se vidimo v ZADRUGI

**! Tri dni
jubilejne
in sejemske cene !**

ZADRUGA PLIBERK - ZADRUGA PLIBERK

**TOVARNA CELULOZE
OBIR**

9133 Miklavčevo/Miklauzhof
Reberca/Rechberg
Telefon (0 42 38) 504

se priporoča vsem cenjenim dobaviteljem
brusnega lesa in žamanja

Kupujemo na panju,
ob cesti in franko tovarna

Vse za vašo hišo in gospodarstvo vam nudi najugodnejše

**SUPERMARKET
BLAŽEJ**
PLIBERK - BLEIBURG

telefon (0 42 35) 21 94

letos spet
stojnica na
sejemskem
travniku

NON-STOP

**Gösser
BIER**

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB
vabi na prvenstvene tekme
V SOBOTO 3. SEPTEMBRA 1983

Pliberk - SAK

ob 16.30 uri
Pliberk „pod 23“ — SAK „pod 23“
ob 14.45 uri
Prisrčno vabljeni!

Posojilnica Pliberk
Darlehenskasse Bleiburg

Velikovška cesta — Völkermarkter Straße 1a

s poslovalnicama: Šmihel in Žvabek

- domača
- zanesljiva
- sodobna
- menjalnica

Čevljarski mojster

Valentin Karnitschnig

Pliberk/Bleiburg

Kupujte pri nas —
zadovoljni boste!

Priznana trgovina s čevlji vseh vrst
na glavnem trgu (10.-Oktober-Platz)

- Popravljalnica
- trgovina
- nadomestni deli
- vozila
- električni šivalni stroji

J. LOMSCHEK

TIHOJA 2 (ŠENTLIPŠ) 9141 DOBRLA VAS - TEL. (0 42 37) 22 46

ts

topsport

Ausstatter-
opremjevalec
Austria und YU
Ski-Team

Otvoritev športne trgovine v soboto 3. 9. '83
ob 9. uri v posloplju Posojilnice Pliberk
Velikovška cesta 1

Žrebanje 10 trenerk v vrednosti à šil. 800.-

Prisrčno vabljeni!